

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Role britské Sněmovny poslanců v procesu vystoupení
Spojeného království z Evropské unie**

Nikol Gorgolová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

**Role britské Sněmovny poslanců v procesu vystoupení
Spojeného království z Evropské unie**

Nikol Gorgolová

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2020

.....

Dovoluji si touto cestou poděkovat svému vedoucímu práce panu doktoru Petru Jurkovi za jeho cenné rady, komentáře a pomoc, které mne v průběhu celého bakalářského studia provázely.

Obsah

1. Úvod	1
2. Ústavní systém Spojeného království s úvahami o vztahu mezi Poslaneckou sněmovnou vůči Kabinetu Jejího Veličenstva	4
2.1 Ústavní systém Spojeného království	4
2.1.1 <i>Britský parlamentarismus</i>	6
2.1.2 <i>Dělbá moci</i>	8
2.1.3 <i>Zákony ovlivňující rovnováhu v Parlamentu Spojeného království</i>	10
2.3. Vztah Sněmovny poslanců vůči Kabinetu Jejího Veličenstva.....	11
3. Postoje politických stran vůči Brexitu vyplývající z analýzy programů stran pro předčasné volby 2017, výsledky voleb a formování vlády	15
3.1 Analýza volebních programů parlamentních stran pro volby 2017.....	16
3.2 Předčasné volby 2017	19
3.3 Výsledky voleb 2017 a formování vlády	20
4. Jednání a hlasování o Brexitu ve Sněmovně poslanců.....	22
4.1 Události předcházející jednáním a hlasováním o Brexitu ve Sněmovně poslanců.....	22
4.2 <i>Brexitová dohoda a dvě závazná hlasování</i>	24
4.3 <i>Třetí hlasování o Brexitové dohodě, prodloužení lhůty vystoupení Spojeného království (první žádost, druhá žádost, příprava na volby do EP)</i> . 34	
4.4 <i>Brexit během funkčního období Borise Johnsona</i>	38
4.5 <i>Shrnující analýza posilování postavení Sněmovny poslanců v procesu Brexitu</i>	41
6. Závěr	44

7. Seznam použité literatury a pramenů	48
7.1 Seznam literatury	48
7.2 Seznam pramenů	48
8. Resumé	57

1. Úvod

Integrační procesy Spojeného království Velké Británie a Severního Irska do Evropského hospodářského společenství (EHS), tedy předchůdce dnešní Evropské unie započaly již v roce 1963 a 1967, přičemž obě tyto žádosti byly vetovány¹. Spojené království opětovně požádalo o obnovení integračních jednání v roce 1973, tedy po rezignaci Charlese de Gaulla na postu prezidenta Francouzské republiky. Po úspěšném začlenění Spojeného království v roce 1973 do struktur Evropského hospodářského společenství došlo o dva roky později k referendu, jehož otázka zněla: „*Do you think the UK should stay in the European Community?*“. V tomto referendu pro setrvání hlasovalo 67,23 % voličů, odchod si přálo pouhých 32,77 % voličstva.

Nové referendum Britům přislíbil dnes již bývalý předseda vlády a konzervativec David Cameron, pokud by došlo ke znovuzvolení Konzervativní strany v květnových volbách 2015. Konzervativní strana pod vedením Davida Camerona obhájila svůj triumf, čímž byl Cameron nucen dostát svého slibu. Hlasování o takzvaném *Brexitu* bylo pořádáno v roce 2016. Na otázku „*Should the United Kingdom remain a member of the European Union or leave the European Union?*“ kladenou v referendu odpovědělo 33 551 983 registrovaných voličů Spojeného království a Gibraltaru, přičemž odchod Velké Británie z Evropské unie podpořilo 51,89 % voličů. Kampaň pro setrvání v EU podpořilo 48,11 % voličstva. Po oznámení výsledků podal Cameron svou rezignaci na post ministerského předsedy a předsedy Konzervativní strany, což vedlo k vyhlášení předčasných voleb. Nástupkyní Davida Camerona v čele konzervativců se stala Theresa Mayová, jejímž úkolem bylo vést stranu do voleb a následně připravit Spojené království Velké Británie a Severního Irska na odchod z Evropské unie. Toto referendum se stalo bezprecedentním příkladem, protože ještě nikdy předtím

---

1. Tato veta byla zapříčiněna tehdejším francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem, jehož vizí bylo udržení tzv. hegemonství Francie ve Společenství.

nedošlo k uplatnění článku 50 Lisabonské smlouvy, který umožňuje členským státům Evropské unie unii opustit.

Cílem této práce je posoudit význam role Sněmovny poslanců v procesu vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Představením základních rysů ústavního systému Spojeného království a představením atributů britského politického systému se pokusím odpovědět na svou otázku: Jak významnou roli zastává Sněmovna poslanců v britském politickém systému? Rozborem postojů jednotlivých parlamentních stran, včetně zohlednění výsledků voleb z roku 2017, se pokusím odpovědět na otázku: Jak ovlivnily předčasné parlamentní volby 2017 proces vystoupení Spojeného království z Evropské unie? Dále analýzou jednotlivých hlasování o Brexitové dohodě, která se uskutečnila na půdě Westminsterského paláce, kde mimo jiné zasedá Dolní komora Parlamentu, se pokusím posoudit, zda silnějším mandátem pro vystoupení Spojeného království z Evropské unie disponovala Sněmovna poslanců nebo kabinet Jejího Veličenstva.

První část textu bakalářské práce věnuje pozornost ústavnímu systému Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Cílem této kapitoly je představit základní rysy ústavního systému Spojeného království, vysvětlit, jak funguje britský konstitucionalismus, a jak v rámci nepsané ústavy chápat povahu jednotlivých politických institucí. Především budu klást důraz na vztah Sněmovny poslanců vůči kabinetu Jejího Veličenstva. Zde bude klíčové zmínit kompetence poslanců Dolní komory Parlamentu, díky nimž dohlížejí na počínání vlády.

Ve druhé části textu bakalářské práce zazní jednotlivé postoje politických stran vůči Brexitu, které vplynuly z volebních programů oněch parlamentních stran pro předčasné volby 2017. Předmětem analýzy těchto postojů je reflektovat úmysly a zájmy spojené s odchodem Spojeného království z Evropské unie. Dílčí podkapitoly druhé části budou věnovány předčasným volbám 2017, konkrétně tedy jejich výsledkům, novému složení Sněmovny poslanců, rovněž tak i nové menšinové vládě Konzervativní strany za podpory severoirské Demokratické unionistické strany (DUP). Cílem této kapitoly je přiblížit již zmíněné postoje

politických stran, od kterých se pak dále odvíjely debaty a hlasování ve Sněmovně poslanců, týkající se Brexitové dohody.

Třetí část bakalářské práce včetně dílčích podkapitol bude věnována důležitým milníkům vyjednávacích procesů v důsledku vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Důraz bude kladen především na hlasování týkající se Brexitové dohody a následkům, které přinesla neúspěšná hlasování o formě Brexitové dohody. Zde je nutno zmínit, že tato část je věnovaná analýze postojů Sněmovny poslanců během funkčního období Theresy Mayové, tedy v době, kdy byly vztahy mezi Dolní komorou Parlamentu a kabinetem Jejího Veličenstva velmi bouřlivé (2018–2019). Druhá polovina třetí části bude určena úvahám o posilování postavení Sněmovny poslanců, což je rysem ochabujícího vlivu postavení Theresy Mayové a jejího kabinetu. Předmětem této kapitoly bude i kriticky zhodnotit politickou situaci v britském prostředí, která se kvůli neschopnosti Sněmovny poslanců a kabinetu Jejího Veličenstva spolupracovat, za účelem docílení co největšího možného konsenzu, ocitla v krizi.

Argumentace v bakalářské práci se bude opírat o primární a sekundární zdroje literatury. V teoretické části budu především čerpat z odborné literatury, jež popisuje fungování ústavního a politického systému Spojeného království. Jako konkrétní příklady mohu uvést: *The Constitution of the United Kingdom* od autora Petera Leylanda, *Patterns of Democracy: Government forms and Performance in Thirty-Six Countries* od Arenda Lijpharta, včetně *Comparative Constitutional Engineering: An Inquiry into Structures, Incentives and Outcomes* Giovanni Sartorih. Nejvýznamnějšími prameny pro analytickou část práce budou zápisy ze samotných debat a hlasování na plénu, které jsou veřejně dostupné na internetových stránkách Parlamentu Spojeného království. Významným pramenem informací budou rovněž tiskové zprávy nebo volební programy parlamentních stran. Pro získání odborných publikací, článků či dílčích pramenů využiji internetové databáze.

2. Ústavní systém Spojeného království s úvahami o vztahu mezi Poslaneckou sněmovnou vůči Kabinetu Jejího Veličenstva

Spojené království Velké Británie a Severního Irska je nejen kvůli aktuální politické situaci, ale i specifickým politického systému stále v popředí politologických diskusí a odborných publikací. Pro politologii je studium politického systému Spojeného království významné, protože z historického hlediska se jedná o jeden z nejdéle se rozvíjejících typů demokracie. Mezi nekonvenční rysy spadá například: nekodifikovaná ústava, unitarismus, parlamentarismus, asymetrický bikameralismus a mnohé další aspekty definující výjimečnost britského modelu vládnutí (Jurek 2014: 13–14). Mezi cíle této kapitoly patří: 1. některé z výše uvedených aspektů přiblížit a ozřejmit jejich význam. 2. pochopit sílu pravomocí politických institucí, především tedy Dolní sněmovny Parlamentu a vlády v oblasti zahraniční politiky, abychom lépe chápali vzájemný vliv těchto institucí během brexitových vyjednávání.

2.1 Ústavní systém Spojeného království

Jak již bylo naznačeno v úvodním odstavci této kapitoly, Spojené království Velké Británie a Severního Irska je demokracií s dlouholetou tradicí, což dokazuje existence nejstaršího ústavního textu z roku 1215 *Magna Carta Libertatum*. Nyní je Spojené království konstituční monarchií s parlamentní formou vlády a nekodifikovanou ústavou, což vedlo politický systém k postupnému vývoji (Jurek 2014: 14–16). V mnoha zemích je ústavní text pouhou sbírkou pravidel a pravomocí stanovující mantinely politickým institucím, nýbrž v britském případě hovoříme o společenských zvyklostech, které jsou přítomny po několik staletí (Leyland: 2016: 25–26).

Pokud tedy hovoříme o britské ústavě, míníme tím nespočet psaných i nepsaných norem, které nejsou ucelené v jednom právním dokumentu (Jurek: 2014: 18). Jde tedy o (dle Leyland 2016: 26–36): 1. *psané právo*. Ve Spojeném království je základním principem ústavy doktrína o svrchovanosti Parlamentu, jakožto nejvýznamnějšího původce práva v zemi, jež činí psané právo dominantní složkou ústavy. Mezi takovéto zákony patří *Bill of Rights 1689*, který zajišťuje

dědičné právo na britský trůn protestantskému panovníkovi, ale zároveň referuje o přesunu moci do Parlamentu. Za další kuriózní příklad můžeme považovat *Act of Union 1707*, jehož předmětem bylo splnutí Skotského parlamentu s Anglickým parlamentem sídlícím ve Westminsterském paláci. *The Representation of the People Act 1911*² rozšiřující volební právo pro všechny muže nad 21 let a ženy nad 30 let věku. Do této kategorie spadají i zákony vzniklé během vlády Tonyho Blaira, které posvětily devoluci Skotska, Walesu a Severního Irska.³ Do této kategorie zákonů můžeme například zařadit i *European Communities Act 1972*, jehož text hovoří o vstupu Spojeného království do struktur Evropského hospodářského společenství (Parliament.uk 1972). Na tento zákon navazuje *European union (Withdrawal) Act 2018*, jenž v den odchodu Velké Británie z Evropské unie anuluje jeho platnost. *Withdrawal Act* však odpovídá na nespočet témat spojených s Brexitem, takovým kontroverzním bodem v britském prostředí může být například implementace evropského práva do struktur britského práva (Legislation.gov.uk nedatováno).

2. *common law (nepsané právo)*. Jedná se o soudní systém, který je založen na legálních tradicích neboli precedencích. Do těchto precedentů řadíme historická, ale i novodobá soudní rozhodnutí, ke kterým je nutno přihlížet, během rozhodování o rozsudcích. Nepsané právo, rovněž vychází ze soudních rozhodnutí, a tato rozhodnutí jsou závazná pro tento typ právního systému.

3. *královská prerogativa*. Jsou původně královská privilegia, která jsou nově interpretována, avšak jsou ponechána panovníkovi z dob, kdy byl monarcha přímou součástí vládnoucího procesu. V dnešním kontextu královská prerogativa též definují postavení monarchy v britském politickém systému. Vládce má tedy ryze formální status jakožto hlava státu, hlava Commonwealthu a jako nejvyšší

---

² *The Representation of the People Act 1969* je novelou zákona z roku 1918, který snižuje věkový cenzus na 18 let věku.

³ *The Scotland Act 1998, Government of Wales Act 1998, Northern Ireland Act 1998* – tyto zákony umožňují vzniku Skotského Parlamentu, Velšského Národního shromáždění a Severoirského Národního shromáždění.

velitel armádních sil. Do královských povinností spadá slavnostní otevírání Parlamentu, udělování královských vyznamenání, vyhlášení voleb a další. Avšak mnohé uvedené výsady nemůže panovník uplatnit, aniž by nebyly předem konzultovány s předsedou vlády, což z panovníka činí spíše symbolickou politickou instituci. Jedinou reálnou výkonnou funkcí panovníka je na doporučení premiéra podepisovat nově vzniklé zákony, aby mohly vstoupit v platnost.

4. *ústavní zvyklosti*. Ústavními zvyklostmi míníme historické pozůstatky v politickém systému determinující vztahy, praktiky a chování politických institucí. Tyto zvyklosti nejsou výsledkem právních procesů, ale dlouholetou tradicí využívání těchto výsad. Jako příklad ústavní zvyklosti mohu uvést nutnost poslaneckého mandátu v Dolní sněmovně Parlamentu pro výkon funkce ministerského předsedy.

5. *evropské právo*. Zde se jedná o různé zákony včetně dohod, které uzavřelo Spojené království od počátku svého členství v Evropském hospodářském společenství, tedy s dnešní Evropskou unií. Mezi významné dokumenty tohoto statusu patří například *European Convention on Human Rights*. Skrze Human Rights Act 1998 se tento evropský kodex lidských práv přímo implementuje do „ústavy“ Spojeného království, jež dříve nedisponovalo kodifikovanou listinou přímo vymezující práva jedinců. Možným přínosem bylo pro britskou legislativu i přijetí *Lisabonské smlouvy*, kde se v jedné z pasáží hovoří o implementaci evropské legislativy do vnitrostátního práva. I přes výstup Spojeného království z Evropské unie budou nadále zákony, jež byly přijaty během britského členství součástí legislativy⁴.

2.1.1 Britský parlamentarismus

Parlamentní systémy mají svá vlastní kritéria a tato kritéria dále rozpracovává Giovanni Sartori ve své publikaci: *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Dle Sartoriho operují parlamentní režimy

---

⁴ *European Union (Withdrawal) Act 2018* (Legislation.gov.uk nedatováno).

s výsadou *svrchovanosti Parlamentu* z čehož vyplývá kontinuita mezi mocí Parlamentu a vlády, tudíž mezi legislativou a exekutivou. Dá se tedy hovořit o určitém typu závislosti jedné instituce na druhé. Pro vlády v parlamentních systémech je tedy nutností, aby byly jmenovány Parlamentem, měly podporu Parlamentu a pokud ji nemají, může být vláda na základě hlasování rozpuštěna (Sartori 1994: 110). Pro větší specifikaci britského parlamentarismu, můžeme rovněž čerpat z tvorby Arenda Lijpharta, který přímo na britském příkladu postavil koncept Westminsterského modelu demokracie (Majoritní model demokracie) (Lijphart 1999: 9). Typický pro Westminsterský model demokracie je například bipartismus. Bipartismu ve Spojeném království částečně přispívá i nastavení volebního systému, který je většinový v jednomandátových obvodech s principem *first-past-the-post*. Většinový volební systém napomáhá ke vzniku jednobarevných vlád, přičemž v historii Spojeného království se setkáváme i s menšinovými vládami především v meziválečném a poválečném období. Pro bipartismus je rovněž charakteristická alternace moci mezi dvěma hlavními stranami, jimiž jsou *Labour party* a *Conservative party* (Lijphart 1999: 10–13).

V návaznosti na výše zmíněnou bazální charakteristiku Westminsterského modelu demokracie, můžeme zde taktéž aplikovat Sartoriho tři základní podmínky, o které se opírá parlamentarismus *premiérského typu* ve Spojeném království: 1. relativně většinové jednokolové volby, 2. bipartismus a 3. pevná stranická disciplína (Sartori 1994: 113–114). Z čehož vyplývá, že z většinové volby vzejde vítězná strana⁵, přičemž předseda vítězné strany je požádán hlavou státu (v britském případě královnou), aby sestavil vládu. Tato výsada činí z ministerského předsedy v britském prostředí *prvního nad nerovnými*.

Jak již bylo zmíněno, ministerský předseda je vůdcem vítězné strany, jenž jmenuje, ale i odvolává členy kabinetu a Parlament nemá žádný nástroj k jeho odvolání.

---

⁵ Tento předpoklad, který uvádí Sartori ve své publikaci není pravidlem, protože Spojené království v průběhu let mělo několik vlád koaličních či menšinových. Zde nám jako příklad může posloužit právě menšinová vláda Konzervativní strany Theresy Mayové za podpory severoirské Demokratické unionistické strany.

Pokud srovnáme toto postavení britského premiéra s postavením německého kancléře, který je díky nástroji „konstruktivního vyjádření nedůvěry“ Parlamentem odvolatelný, pak je zřejmé, že pozice premiéra v premiérském systému je oproti kancléřskému systému silnější, což mu umožňuje samostatnější a sebevědomější rozhodování. Sartori z tohoto důvodu popisuje kancléře jako *prvního mezi nerovnými* (Sartori 1994: 111–112). Odlišnost těchto dvou parlamentních systémů rovněž spočívá i v legitimitě, kterou premiérovi či kancléři propůjčuje lid ve volbách. Premiér v britském prostředí vzejde z parlamentních voleb, z čehož vyplývá, že premiér se zodpovídá Parlamentu a Parlament lidu. Kancléř v německém prostředí vzejde z nepřímé volby, respektive strany v průběhu volebního období svým voličům oznámí nominanty na kancléřský post, pokud by zvítězili ve volbách, s čímž se pak dále pojí nepřímá volba kancléře Parlamentem (Sartori 1994: 113–116).

2.1.2. Dělbá moci

I přesto, že Spojené království jako konstituční monarchie nemá kodifikovaný ústavní text, tak podléhá klasické dělbě moci na exekutivu, legislativu a moc soudní, jež je svěřena do rukou soudnímu dvoru. Politickými orgány disponujícími výkonnou mocí je monarcha včetně kabinetu Jeho/Jejího Veličenstva pod vedením ministerského předsedy. Moc zákonodárná náleží dvoukomorovému Parlamentu složenému z House of Lords (Senátu) a House of Commons (Poslanecké sněmovny). V této podkapitole budu především věnovat pozornost Parlamentu Spojeného království a kabinetu Jejího Veličenstva. Závěrem této kapitoly nastíním problematiku zahraniční politiky, konkrétně se tedy zaměřím na aktéry, jimž správa zahraničních věcí náleží.

Jak již bylo zmíněno v předešlém odstavci, Parlament Spojeného království je rozdělen do dvou komor. House of Lords je historickou, avšak přetrvávající složkou britského Parlamentu, kde zasedají: *life peers* (jmenování doživotně), *hereditary peers* (členové s výsadou dědičného práva po generace), arcibiskupové (jakožto zástupci anglikánské církve) a významní právní zástupci (Leyland 2016: 105). House of Commons neboli Dolní komora Parlamentu je tvořena volenými

zástupci, kteří jsou voleni v jednomandátových obvodech systémem prosté většiny. Úkolem Parlamentu není pouze utvářet nové zákony, ale má i dozorčí funkci nad vládou (Leyland 2016: 105). Jedním z nejdůležitějších milníků vývoje parlamentarismu ve Spojeném království bylo přijetí zákona s názvem *Bill of Rights 1689*, zajistil britskému Parlamentu svrchovanost. Parlament je tedy suverénním nad všemi vládními institucemi, jak exekutivou, tak i mocí soudní. Dále legislativa může pozměňovat, či zákony rušit, aniž by tyto úkony byly zpochybňovány Nejvyšším soudem. Parlament Spojeného království je nejvyšším legislativním tvůrcem (Leyland 2016: 47–54).

Samotný vznik vlády neboli kabinetu Jeho Veličenstva je odkázán na výsledek parlamentních voleb. Zvykem je, aby Jeho/Její Veličenstvo pověřilo sestavením vlády předsedu té politické strany, která zvítězila ve volbách, tedy tu jež získala většinu v Dolní komoře Parlamentu. Pověřený jedinec se tímto stává předsedou vlády. Vláda je složena z 22 až 24 ministrů vybraných premiérem, které z pravidla musí jmenovat hlava státu, tedy monarcha. Vládě náleží zodpovědnost za fungování vládních resortů skrze jmenované ministry nebo řešení závažných politických problémů. Výsadní postavení ve vládě náleží premiérovi, jenž řídí zasedání, určuje témata k projednávání, a pokud dojde k selhání ministrů v naplňování jejich funkce, mohou být ministerským předsedou odvoláni a nahrazeni (Leyland 2016: 158–162).

Po upřesnění podoby politických orgánů dle klasické dělby moci, zbývá zodpovědět otázku, která se týká zahraniční politiky. V britské politické tradici byly otázky zahraničních věcí výsadou exekutivy, včetně královských prerogativ, jež umožňují monarchovi vyjádřit se k tématu. Parlament byl dlouhodobě vnímán pouze jako těleso zabývající se tvorbou legislativy, avšak po skončení obou světových válek a postupné etablaci nadnárodních organizací se situace na půdě Parlamentu začala proměňovat (Ihalainen–Matikainen 2016: 3–4). Po vstupu Spojeného království do Evropského hospodářského společenství, byl v roce 1979 na půdě Parlamentu zformován Výbor pro zahraniční záležitosti, čímž došlo k posílení kontrolních kompetencí Parlamentu Spojeného království nad

exekutivou. I když má tento výbor velmi úzkou škálu kompetencí, může skrze interpelace a důkladné zprávy, jež revidují činnost vlády, zasahovat do tvorby zahraniční politiky. V průběhu členství Spojeného království v Evropské unii, se kooperace mezi britským Parlamentem a Evropským parlamentem dala vnímat za součást zahraniční politiky. V důsledku vystoupení Velké Británie z EU, tento mandát ještě posílil. I přesto, že během posledních desítek let docházelo k posílení podílu Parlamentu na poli zahraniční politiky, přece jen ohnisko setrvává nadále v rukou exekutivy (Ihalainen–Matikainen 2016: 8–11).

2.1.3. Zákony ovlivňující rovnováhu v Parlamentu Spojeného království

Zákony, které výrazně ovlivnily fungování obou komor Parlamentu Spojeného království včetně legislativního procesu, pocházejí z roku 1911 a 1949. Zákonu pod názvem *Parliament Act 1911* předcházela konstituční krize, která spočívala v dominanci Konzervativní strany v Horní komoře Parlamentu, jež odmítla prosadit *People's Budget*, tedy zákon, který by napomohl v boji proti chudobě skrze zvýšení daní. Sněmovna lordů přijetí tohoto zákona „brzdila“ po celý jeden rok. V důsledku těchto událostí vznikl návrh, jenž by striktně omezil pravomoc Horní komory Parlamentu (Parliament.uk: 1911).

Předmětem tohoto zákona bylo zbavit Sněmovnu lordů práva *veta* a vyměnit jej za právo zákony pouze pozdržet po dobu dvou let (Parliament.uk: nedatováno a). Rovněž došlo ke zkrácení funkčního období ze sedmi let na pět let. Rozšířením tohoto zákona byl poté *Parliament Act 1949*. Zákon z roku 1949 opět redukuje právo Horní komory pozdržet zákony, ale tentokrát pouze po dobu jednoho roku. Nejzásadnější změnou je však hlasování týkající se takzvaných *Money bills*, jejichž obsahem je hospodaření s veřejnými financemi (zvyšování daní či návrhy státních rozpočtů). U těchto zákonů může Sněmovna lordů vyjádřit nesouhlas včetně pozdržení hlasování, ale Dolní komora je může i přesto prosadit nezávisle na rozhodnutí Horní komory Parlamentu (Parliament.uk: nedatováno a). V roce 1945 vznikl dokument s názvem *Salisburyho doktrína*. Tento dokument měl zabránit Horní sněmovně v blokování parlamentních zákonů během druhého či třetího čtení, pokud jejich prosazení bylo explicitně zmíněno v programu

vládnoucí stany (Parliament.uk: nedatováno b). Tento parlamentní text je velmi specifický, záleží totiž na tom, jak jej interpretujeme. Dle J. Kysely je možné vykládat Salisburyho doktrínu jako dokument, který vyzývá k vzájemné kooperaci mezi oběma komorami, ale i jako parlamentní text podporující nerovné postavení mezi Horní komorou a Komorou dolní (Kysela 2004: 181; Reschová 1997: 32–33).

Všechna dílčí právní ustanovení zmíněná výše vypovídají o nerovném postavení obou komor Parlamentu Spojeného království. Arend Lijphart přichází s termínem *asymetrický bikameralismus*, jenž definuje jako vztah obou komor, kde Dolní komora disponuje dominantními pravomocemi, přičemž Horní komora je oslabena v důsledku nepřímé volby personálního obsazení komory, která tímto ztrácí na legitimitě (Lijphart 1999: 205–211).

2.3. Vztah Sněmovny poslanců vůči Kabinetu Jejího Veličenstva

V předešlých podkapitolách opakovaně zmiňuji specifika a výsady spojené s Parlamentem Spojeného království, avšak tato část bude věnovaná ještě jedné z nevyřčených výsad Parlamentu, a tou jest funkce takzvaného „hlídacího psa“, která tvoří dohled nad činností a rozhodováním vlády.

Po ukončení volebního klání začíná proces sestavování vlády, jakmile je vláda sestavena, žádá premiér o udělení důvěry Dolní komoru Parlamentu. Avšak nekompetentní vláda může v průběhu svého pětiletého mandátu o důvěru přijít. Jedná se tedy o *vote of confidence* (Kelly 2019: 4–6). Pokud vláda začíná selhávat ve své roli, může House of Commons nebo opoziční vláda podat žádost, aby bylo uspořádáno hlasování o nedůvěře (*motion of no confidence*). Pokud by došlo k vyslovení nedůvěry, kabinet rezignuje ve prospěch alternativní vlády nebo ministerský předseda požádá monarchu, aby využil svého práva rozpustit Parlament, což by vedlo k vyhlášení předčasných voleb (Kelly 2019: 4–6).

V roce 2011 vyšel v platnost zákon novelizující tento proces. *The Fixed-term Parliaments Act 2011* převádí právo rozpustit Parlament, s určitými limity,

z monarchy na Dolní komoru Parlamentu (Kelly 2017). V tomto zákoně jsou zároveň obsaženy dva možné způsoby, jak mohou být vyhlášeny předčasné parlamentní volby. V prvním případě je nutný souhlas dvou třetin poslanců Dolní komory Parlamentu. V případě druhém, pokud dojde k hlasování o nedůvěře, spouští se dvoutýdenní lhůta, během které by měla vzniknout alternativní vláda, pokud ani ta nezíská důvěru, vyhlásují se předčasné volby (Kelly 2017). V minulosti mohl i ministerský předseda označit určitá hlasování za ta rozhodující, jež ovlivní budoucnost vlády (*matter of confidence vote*). Tímto premiér upevňoval vnitrostranickou morálku svých poslanců (Institute for Government 2019a).

Mezi další kontrolní funkce Parlamentu řadíme interpelace. Průběhu těchto slyšení se účastní obě komory Parlamentu, komise zřízené Parlamentem, ministři zasedající v kabinetu včetně ministerského předsedy. Tímto aktem získávají poslanci možnost skrze otázky k ústnímu zodpovězení směřované na členy vlády, vyšetřovat jejich počínání. Tato slyšení se konají čtyři dny v týdnu, přičemž středa slouží výhradně pro interpelace předsedy vlády. Tento akt dotazování, v britském prostředí též známý jako *Question time*, má svá specifická pravidla (Leyland 2016: 140–141). Otázky k interpelacím jsou vybírány náhodně, nehledě na jejich urgentnost a všechny musí být zodpovězeny v časovém rámci 60 minut. House of Lords spolu s House of Commons reagují na činnost vládních orgánů odlišnými způsoby. Horní komora vznáší otázky spjaté s návrhy nových zákonů a dlouhodobých problémů země. Dolní komora spolupracuje s komisemi, kterým je přidělena kontrola jednotlivých vládních resortů, přičemž tematika dotazů formulovaných v Poslanecké sněmovně primárně projednává otázky administrativy spolu s agendou veřejných politik a mimo jiné i otázky zabývající se hospodařením s veřejnými prostředky. Mimořádně dochází i ke spolupráci zástupců obou komor, kteří tvoří komisi hájící zájmy nevládních organizací a široké veřejnosti (Parliament.uk nedatováno c).

Částečně se k procesu interpelací řadí i kontrola vlády ze strany parlamentních výborů. Parlamentní výbory vznikají na úrovni obou komor, House

of Lords a House of Commons a každá z nich zastává odlišnou funkci. Výbory zřizované Horní komorou Parlamentu nesledují výkony vládních resortů, nýbrž spravují agendu národních zájmů⁶. Jako příklad mohu uvést Výbor pro Evropskou unii, Ústavní výbor, Výbor zahraničních věcí a obrany (Parliament.uk nedatováno e). Výbory vzniklé v Dolní komoře reflektují činnost ministerstev, za něž zodpovídá vláda, respektive ministři. Předmětem zájmu těchto výborů je zacházení s financemi a kontrola výdajů, administrativa spolu s dozorem nad tvorbou legislativy (Parliament. uk nedatováno e).

Proces dotazování členů vlády ze strany poslanců není jediným aktem, během jehož průběhu může být poškozena reputace exekutivců. Významnou roli v kontrole vlády sehrává takzvaný *Shadow Cabinet* neboli opozice Jejího Veličenstva v čele s vůdcem opozice. Britská tradice smýšlí o této politické instituci jako o „záložní vládě“ (*government-in-waiting*), pokud stávající vláda neuspěje (Leyland 2016: 118). Funkčnost opozice spočívá v sestavení týmu stínových ministrů, jimž budou rovněž jako ministrům Jejího Veličenstva přerozděleny dílčí ministerstva. Úkolem stínových ministrů je oponovat a vyzývat své protějšky. Dalším ze specifíků stínového kabinetu jsou *opposition days*, tedy celkem 20 dní v jednom zasedacím období vyhraněných pro relevantní témata vybraná opozicí nebo pro dotazování členů vlády, což může slabé vládě velice uškodit (Leyland 2016: 118–119; Parliament.uk: nedatováno d).

Dalším faktorem ovlivňujícím práci vlády, konkrétně ministrů, je politická odpovědnost, jež spadá do kategorie ústavních zvyklostí. Svou roli zde sehrávají soudy, které dohlížejí na to, aby ministry nebyly porušovány ústavní meze a Parlament kontroluje, zdali je činnost ministrů zodpovědných za řízení resortů v souladu s ústavními normami (Leyland 2016: 171). Úředníci ministerstev se zodpovídají za svou práci ministrům, ministři jsou pod drobnohledem Parlamentu a Parlament je odpovědný vůči voličům. Britové pro tento jev používají termín

---

⁶ Například: Výbor pro Evropskou unii, Ústavní výbor, Výbor zahraničních vztahů a obrany (Parliament.uk nedatováno e).

chain of accountability (řetěz odpovědnosti). Pro úplnost je nutno dodat, že ministři, kteří tvoří kabinet Jejího Veličenstva, jsou stále vázáni svým poslaneckým mandátem, který vzešel z volby lidu (Leyland 2016: 171).

Z výše uvedených faktů tedy vyplývá to, že hlavní slovo v brexitových jednáních bude mít Dolní komora Parlamentu Spojeného království, jehož součástí je i opozice Jejího Veličenstva. Nadřazenost těchto dvou institucí spočívá v neustálé kontrole včetně dotazování spolu s požadavkem obhajoby všech kroků, které podniká kabinet Jejího Veličenstva.

3. Postoje politických stran vůči Brexitu vyplývající z analýzy programů stran pro předčasné volby 2017, výsledky voleb a formování vlády

Jak již bylo zmíněno v samotném úvodu této práce, britští občané byli postaveni do situace, ve které měli rozhodnout budoucnost své země. Na otázku položenou v referendu „*Should the United Kingdom remain a member of the European Union or leave the European Union?*“, se 51,89 % registrovaných voličů vyslovilo pro odchod Spojeného království z Evropské unie. Nicméně Spojené království čekaly v únoru 2017 předčasné volby vyhlášené Theresou Mayovou, tehdejší předsedkyní vlády, jež převzala mandát po svém předchůdci, konzervativci Davidu Cameronovi. Cílem této kapitoly je představit relevantní parlamentní politické strany, které měly významný podíl během všech slyšení a hlasování v průběhu vyjednávacích procesů spjatých s Brexitem. Analýza volebních programů těchto stran by nám měla pomoci odhalit, jak se budou reprezentanti jednotlivých politických stran stavět k vyjednávacím procesům a jaké politiky budou prosazovat v zájmu svých voličů, aby Spojené království získalo ty nejlepší podmínky pro svůj odchod z Evropské integrace.

Mezi tyto strany patří Konzervativní strana (Con), Labouristická strana (Lab), Liberálně demokratická strana (Lib Dem), Skotská národní strana (SNP) a Demokratická unionistická strana (DUP). Za nutné považuji zmínit, jaké postavení zaujaly uvedené strany za probíhající brexitové kampaně. Kampaň byla rozdělena do dvou táborů podle názorových linií: 1. podporovatelů odchodu Spojeného království z Evropské unie, 2. podporovatelů setrvání Spojeného království v EU. Kampaň *Vote Leave* podpořila část konzervativců, část labouristů a UKIP⁷, přičemž *Britain stronger in Europe* podpořila část konzervativců, část labouristů

---

⁷ UKIP – Strana nezávislosti Spojeného království. Tohoto aktéra nepovažuji za relevantního, protože ve volbách roku 2015 obdržel pouze jeden mandát a ve volbách 2017 mandát neobhájil (The Guardian nedatováno; BBC nedatováno).

včetně liberálních demokratů či reprezentantů Skotské národní strany (BBC 2016a; BBC 2016b).

Cílem této kapitoly je reflektovat stanoviska parlamentních stran, která ovlivnila jednání o Brexitu ve Sněmovně poslanců, během funkčního období Theresy Mayové. Zároveň u takovýchto významných politických situací, jako je Brexit, předpokládáme, že zájmem reprezentantů veřejnosti, bude nalezení konsenzu napříč stranami. Proto považuji za důležité zmínit i některé konkrétní body z volebních programů výše uvedených stran. Cílem této kapitoly je rovněž zhodnotit výsledky předčasných parlamentních voleb 2017 včetně následného rozložení sil na půdě Dolní komory Parlamentu, což výrazně ovlivnilo průběh a výsledek brexitových jednání mezi lety 2018–2019.

3.1 Analýza volebních programů parlamentních stran pro volby 2017

Brexitová kampaň rozdělila Konzervativní stranu na dva tábory. Někteří představitelé konzervativců si přáli odchod Spojeného království z Evropské unie a zbylí věřili, že Velká Británie má lepší vyhlídky pro budoucnost v EU. Konzervativci, i přes Brexit chtějí skrze dohodu zachovat vřelé vztahy s Evropskou unií a věří ve vyjednání takových podmínek, jejichž výsledkem bude neporušeno členství Spojeného království ve strukturách Evropského volného trhu (The Conservative and Unionist Party 2017: 36). Aby byl Brexit zcela bez komplikací, zmiňují konzervativci v manifestu důležitost udržení unie s historickými celky Spojeného království. Proto navrhuje zvýšení pravomocí pro Skotský Parlament, Velšské Národní shromáždění a Severoirské Národní shromáždění. V manifestu je rovněž kladen důraz na zajištění „bezbariérového“ pohybu lidí a zboží přes hranice mezi Severním Irskem a Irskou republikou (The Conservative and Unionist Party 2017: 31–34).

Konzervativní strana skrze *Great Repeal Bill* navrhuje začlenění Evropského práva do práva Spojeného království. Tímto dojde k inkluzi právních dokumentů vydaných Evropskou unií, jež hájí například práva zaměstnanců a základní lidská práva. Po této inkluzi pak může Britský Parlament libovolně zákony upravovat (The Conservative and Unionist Party 2017: 36–37).

Labouristická strana byla taktéž rozdělena na dva tábory během brexitové kampaně. Soudě podle odlišných preferencí obou těchto uskupení, můžeme tuto situaci přirovnat k vnitrostranické „krizi“ Konzervativní strany, avšak do voleb 2017 vstupovaly se slibem, že nedopustí, aby Spojené království opustilo Evropskou unii bez dohody, čímž by nastal takzvaný *No deal Brexit* (Labour Party 2017: 24). Charakter *No deal* Brexitu spočívá v tom, že by Velká Británie opustila veškeré struktury Evropské integrace bez jakékoli dohody, či výsad jakožto bývalého člena Evropské unie (BBC 2019).

Labouristé, podobně jako konzervativci hovoří o implementaci evropského práva do ústavního schématu Spojeného království, ovšem pouze zákonů, které jsou benefitující pro širokou veřejnost. Za takové považují zákony, které ochraňují práva spotřebitelů, práva zaměstnanců či nařízení týkající se udržitelnosti životního prostředí (Labour Party 2017: 25). Zároveň labouristé podpoří trvalé splnění Evropské úmluvy o ochraně lidských práv spolu s Evropskou úmluvou o výkonu práv dětí (Labour Party 2017: 80–84). Labour party se rovněž ve svém manifestu jasně vyjádřila k tomu, aby Spojené království dodrželo své závazky vůči Evropské unii, než pozbuje svého členství. Jako příklad takového závazku uvádějí financování Evropského strukturálního investičního fondu (Labour Party 2017: 27). Stejně tak jako Konzervativní strana, bude Labour party usilovat o vyjednání takových podmínek, aby mohlo být Spojené království nadále součástí volného trhu a celní unie (Labour Party 2017: 24).

Liberální demokraté podpořili kampaň *Britain stronger in Europe*. I přesto, že liberální demokraté nebyli příznivci Brexitu, zvolili za svůj cíl vyjednat nejlepší možné podmínky pro Spojené království, které nepovedou k jedné z nejhorších forem Brexitu, což je *Hard Brexit*. To by pro Spojené království Velké Británie a Severního Irska znamenalo ukončení členství v Evropské unii včetně členství například v Evropském jednotném trhu, které zahrnuje nejen volný pohyb zboží, ale i osob bez kontrol vnitřních hranic. Kromě pozbytí tohoto členství, utrpí britská ekonomika i s exkludováním Spojeného království z Evropské měnové unie. Proto

liberální demokraté ve svém manifestu pro volby 2017 tvrdí, že tvrdý Brexit nikdy nepodpoří (Liberal Democrat 2017: 10).

Dalším významným bodem bylo vyjednání takových podmínek, jež by ochránily již žijící Brity v EU, přičemž by tato pravidla platila i pro občany Evropské unie žijící ve Spojeném království. Liberální demokraté považují za důležité zohlednit dlouhodobé zájmy historických celků Spojeného království, především tedy Severního Irska a Gibraltaru, jejichž hranice budou sdílené s hranicemi členských států Evropské unie (Liberal Democrat 2017: 11). Nejzásadnějším bodem v manifestu liberálních demokratů je ten, jenž hovoří o uspořádání referenda o brexitové dohodě s alternativní otázkou, týkající se setrvání v Evropské unii. Takto by občané Spojeného království dostali možnost vyjádřit souhlas či nesouhlas s vyjednanými podmínkami, které by měly příznivé či fatální následky nebo alternativně hlasovat pro zrušení Brexitu jako takového (Liberal Democrat 2017: 9–10).

Skotská národní strana podpořila kampaň *Britain stronger in Europe*, avšak vztah této regionální strany k výsledku brexitového referenda není zcela jednoznačný. Skotští občané hlasovali pro setrvání Spojeného království v Evropské unii. Pro zachování *statusu quo* se vyjádřilo 62,0 % skotských obyvatel (BBC nedatováno b). SNP primárně hájí zájmy skotské veřejnosti, proto pokud plánovaná dohoda mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií nebude zohledňovat zájmy Skotů, bude SNP požadovat větší míru devoluce nebo nové referendum o skotské nezávislosti (Scottish National Party 2017: 8). Druhou regionální a zároveň parlamentní stranou je Demokratická unionistická strana, proto bude v zájmu DUP zajistit ty nejlepší podmínky během brexitových jednání pro Severní Irsko. Nejzásadnějším problémem, kterému budou poslanci spolu s vládou ve Westminsteru čelit, je společná hranice mezi Severním Irskem a Irskou republikou. DUP bude prosazovat takové rozřešení, jež neporuší stanovy Velkopáteční dohody 1998 (DUP 2017: 18). V důsledku Brexitu bude Demokratická unionistická strana apelovat na to, aby došlo k rozšíření pravomocí Severoirského Parlamentu. Unionisté se ve svém manifestu velmi pozitivně

vyjadřují ke znovuzískání kontroly nad vlastní legislativou, protože Spojené království nebude nadále muset pod dohledem Evropského soudního dvora implementovat zákony vzešlé z Evropské unie (DUP 2017: 18).

3.2 Předčasné volby 2017

V roce 2015 proběhly parlamentní volby v řádném termínu. Těmto volbám dominovala Konzervativní strana s 36,9 % obdržených hlasů, což je v přepočtu na mandáty 331 křesel pro konzervativce, čímž získala absolutní většinu v Poslanecké sněmovně (BBC nedatováno c). Tehdejší ministerský předseda David Cameron, dovedl konzervativce k takovému vítězství po dlouhých 23 letech. Cameron v roce 2013 během tiskové konference slíbil *in/out referendum* spojené se členstvím Spojeného království v Evropské unii, pokud nedojde k reformám institucí Evropské unie spolu s reformou členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v evropské integraci. Britská veřejnost 23. června 2016 rozhodla o vystoupení Spojeného království a Gibraltaru z EU, načež hned následující den David Cameron podal svou rezignaci (BBC 2013; Cowley–Kavanagh 2018: 1).

Po oznámení rezignace Davida Camerona čekala konzervativce nelehká úloha, a to vybrat nového předsedu strany, jenž se rovněž stane premiérem země a přijme odpovědnost za vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Dle stanov Konzervativní strany probíhá volba nového předsedy ve dvou fázích. Během první fáze volby dochází k nominacím kandidátů, kteří potřebují podporu poslanců Konzervativní strany⁸. Poté podle počtu nominací probíhá několikakolové vylučovací hlasování, dokud nezbudou pouze kandidáti dva. Po vyloučení zbytku se přesouvá volba do fáze druhé, kde volba probíhá na národní úrovni a volby se účastní registrovaní členové Konzervativní strany (Institute for Government 2019b). V roce 2016 došlo pouze na dvě vylučovací kola první fáze, přičemž ve druhém kole došlo k vyloučení jednoho z kandidátů, druhá kandidátka Andrea

---

⁸ V roce 2016 stačilo získat hlasy 4 poslanců Konzervativní strany (navrhovatele, sekundáře a dvou dalších poslanců). Při poslední volbě v roce 2019 bylo zapotřebí na nominaci dohromady 8 hlasů (Institute for Government 2019).

Leadsom se rozhodla odstoupit, což vedlo k absenci druhé fáze a Theresa Mayová se stala novou předsedkyní Konzervativní strany a premiérkou Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (Institute for Government 2019b).

Poté co se Theresa Mayová v červenci 2016 ujala úřadu premiérky Spojeného království, ujistila britskou veřejnost včetně Parlamentu o tom, že neplánuje vyhlášení předčasných voleb. Domnívala se, že by předčasné volby narušily stabilitu, jež je nutná pro klidný průběh vystoupení Spojeného království z Evropské unie (Cowley–Kavanagh 2018: 1–2). I přesto v dubnu 2017, po zasedání kabinetu v Downing Street 10 ve svém projevu oznámila, že se předčasné volby přece jen uskuteční, a to 8. června 2017. V projevu po ukončení zasedání kabinetu rovněž zazněly důvody, které vedly Theresu Mayovou k vyhlášení předčasných voleb. Theresa Mayová chtěla získat prostřednictvím předčasných voleb silnější mandát pro Konzervativní stranu, aby byl zajištěn hladký průběh brexitových jednání. Dalším důvodem byl rozdělený Westminster a ustavičné sabotování veškerých návrhů spjaté s Brexitem nejen poslanci ale i peery v House of Lords (Cowley–Kavanagh 2018: 7–8).

3.3 Výsledky voleb 2017 a formování vlády

Jak již bylo zmíněno v dřívějších kapitolách, volební systém Spojeného království je založen na většinové volbě formou prosté většiny, též známý jako systém prvního v cíli (*first-past-the-post*), v jednomandátových obvodech. Důležité je rovněž zmínit celkový počet mandátů, o které politické strany soutěží. Dohromady je v Dolní komoře Parlamentu 650 křesel, aby tedy konzervativci pod vedením Theresy Mayové mohli vládnout k obrazu svému, musejí zopakovat vítězství z roku 2015 nebo je překonat.

Výsledky voleb byly však nanejvýš překvapivé, jedním z mnoha důvodů je kupříkladu fakt, že ani jedna z politických stran nedokázala překročit hranici 325 křesel, a tím si zajistit většinu v Dolní komoře. Druhým zjištěním je propad hlasů Konzervativní strany. V roce 2015 získali konzervativci 331 mandátů, po sečtení hlasů ve volbách 2017 byl celkový propad o 13 křesel, čímž se dostáváme na 318 mandátů pro Konzervativní stranu (Colombeau 2017). Labouristická strana si ve

volbách 2017 výrazně přilepšila i přes negativní prognózy. Od volebních výsledků minulých voleb získali labouristé o 30 mandátů více, což vyneslo Labouristické straně 262 křesel v House of Commons (Colombeau 2017).

Skotská národní strana zaznamenala výrazný propad ve srovnání s výsledky voleb 2015. Propad činí 21 mandátů, z čehož vyplývá že z předešlých 56 křesel zůstává Skotská národní strana se 35 mandáty parlamentní stranou (Colombeau 2017). Liberálně demokratická strana si naopak o 4 mandáty polepšila, tudíž získala v těchto volbách 12 křesel. Demokratická unionistická strana rovněž obdržela více mandátů než v předešlých volbách. Počet křesel pro Demokratickou unionistickou stranu tedy činí 10 křesel z předešlých 8 křesel (Colombeau 2017).

Po zveřejnění volebních výsledků začala Theresa Mayová druhý den jednat. Jak již bylo zmíněno, Konzervativní strana nedokázala získat absolutní většinu (326 křesel), proto je nutné, aby konzervativci našli koaličního partnera nebo uzavřeli s jednou z parlamentních stran dohodu, přičemž největší programovou shodu bychom našli u Demokratické unionistické strany. 26. června 2016 došlo k uzavření dohody mezi Konzervativní stranou a Demokratickou unionistickou stranou (Hunt 2017). V tomto případě však nelze hovořit o koalici, protože koaliční vláda většinou vzniká na programovém konsenzu obou stran, včetně společné správy resortů Státní správy. Tímto tedy vzniká menšinová vláda Konzervativní strany za podpory DUP, jež je založená na *confidence and supply agreement*. Tento smluvní vztah je méně formální než klasické koaliční partnerství. DUP podpoří konzervativce pouze v důležitých hlasováních, jako jsou například hlasování o rozpočtu, finančních zákonech, daňových zákonech včetně podpory při vyjednávání podmínek odchodu Spojeného království z Evropské unie (Hunt 2017). Unionisté však své hlasy nabídli za určitých podmínek, jako je třeba investování 2 % HDP do armádních sil, čímž by se naplnil závazek vůči NATO, zajištění co nejlepších podmínek pro severoirské zemědělce v důsledku Brexitu. Dále finanční podpora Severoirského regionu, která činí jednu miliardu liber s lhůtou dvou let. V neposlední řadě se obě strany zavazují k dodržení Velkopáteční dohody 1998 (Gov.uk 2017).

4. Jednání a hlasování o Brexitu ve Sněmovně poslanců

Tato kapitola je věnována analýze jednotlivých kroků, v nichž se hrála svou roli vláda Theresy Mayové a Dolní komora Parlamentu Spojeného království. Jádrem této kapitoly bude analýza opakovaných hlasování týkající se Brexitové dohody neboli *European Union (Withdrawal Agreement)*, jež byla poprvé představena v listopadu 2018. Z počátku této kapitoly se okrajově dotknu aktu, který oficiálně odstartoval lhůtu vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Konkrétně tedy započítí proces vystoupení z Evropské unie podle čl. 50 Smlouvy o Evropské unii, jehož iniciaci doprovázely ústavní nesrovnalosti spojené s různými interpretacemi ústavních zvyklostí a královských prerogativ. Zmínka padne i o funkčním období nyní úřadujícího předsedy vlády Spojeného království Borise Johnsona.

Cílem této kapitoly je tedy analyzovat jednotlivé výstupy Dolní komory během hlasování o Brexitové dohodě. Z těchto výstupů spolu s propojením teoretické části, budu dále odvozovat, jaké postavení zaujala Sněmovna poslanců v procesu vystoupení Spojeného království z Evropské unie.

4.1 Události předcházející jednáním a hlasováním o Brexitu ve Sněmovně poslanců

Dříve než přejdu k analýze hlasování ve Sněmovně poslanců mezi lety 2018–2019, je nutno reflektovat jednu podstatnou událost, a tou je započítí proces vystoupení z EU podle článku 50 Smlouvy o Evropské unii, který umožňuje členským státům vystoupit z Evropské unie. Theresa Mayová v říjnu 2016 oznámila na konferenci Konzervativní strany, že formální brexitová vyjednávání započnou v první polovině března 2017. Tento výrok však vyústil v soudní při „*R (Miller) vs. Secretary of state for Exiting the European union*“, kterou se musel zabývat Nejvyšší soud Spojeného království. Brexit tedy není spojován pouze s ekonomickými ztrátami Spojeného království, ale i s ústavní krizí (Aroney 2017: 726–727; The Supreme Court 2017: 5).

Tento soudní spor je částečně důsledkem nekodifikované ústavy a různou interpretací prerogativ britské koruny. Druhotným ovlivňujícím faktorem byl zároveň vznik evropského práva, jež je odlišné od práva národního a mezinárodního, tudíž zde existuje rozpor mezi tím, které je v daných situacích nadřazené. Již zmíněný *European Communities Act 1972* hovoří o začlenění evropského práva do práva britského. Pokud má tedy dojít k započetí procesu vystoupení Spojeného království z EU podle článku 50 Smlouvy o Evropské unii, pohledem britského právního řádu se jedná o ústavní změnu, která se neobejde bez vyjádření Parlamentu (Aroney 2017: 743–745). Máme zde tedy dvě argumentační linie. Jednou z argumentačních linií je postoj vlády, jež hájí právo ministrů, kteří jakožto součást exekutivy mohou uplatňovat královská prerogativa týkající se zahraniční politiky, čímž by došlo k iniciaci odchodu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z EU. Druhá argumentační linie hájí suverenitu Parlamentu Spojeného království. Nelze tedy započít formální vyjednávání, aniž by vláda opomenula autoritu Parlamentu, konkrétně tedy autoritu Dolní komory Parlamentu (Aroney 2017: 727). Nejvyšší soud dal za pravdu navrhuující straně, tedy obhájcem svrchovanosti Parlamentu. V důsledku rozhodnutí Nejvyššího soudu vypracovala vláda Spojeného království návrh prováděcího zákona o 137 slovech, jehož schválení by zmocnilo ministerského předsedu k započetí procesu vystoupení z EU podle článku 50 Smlouvy o Evropské unii. *European Union (Notification of Withdrawal) Act 2017* byl představen v Parlamentu, ten jej podpořil a 16. března 2017 tento prováděcí zákon schválila královna Spojeného království (The Supreme Court 2017: 5). Tento zákon, tedy oprávnil Theresu Mayovou k tomu, aby podala oficiální žádost Evropské radě o započetí článku 50 Smlouvy o Evropské unii. Žádost byla předána do rukou tehdejšímu předsedovi Evropské rady Donaldu Tuskovi 29. března 2017, čímž byla spuštěna dvouletá lhůta, během které by mělo Spojené království Velké Británie a Severního Irsku vystoupit z Evropské unie. První oficiální termín byl tedy stanoven na 29. března 2019 (BBC 2017).

Tento soudní spor je názornou ukázkou toho, jak ve Spojeném království funguje *rule of law*, s čímž můžeme propojit ctění ústavních zvyklostí a psaného práva. Pokud pohlédneme na tuto danou situaci jako na celek, a propojíme kontext tohoto problému s teorií, můžeme poté vyvozovat různé poznatky spojené s postavením Sněmovny poslanců v procesu vystoupení Spojeného království z Evropské unie. V první kapitole padla zmínka o zahraniční politice, načež v dřívějších dobách byla správa zahraničních záležitostí výsadou exekutivy, skrze královská prerogativa, což v praxi uplatňuje kabinet Jejicho Veličenstva včetně ministerského předsedy. I přesto, že se v tomto soudním sporu explicitně nejedná o problematiku zahraniční politiky, částečně je však ústavní změna týkající se anulace platnosti *European Communities Act 1972* s ní spojená. Tento ústavní spor má ambivalentní povahu, protože jak již bylo v předešlých kapitolách zmíněno, *European Communities Act 1972* vnímá evropské právo v mnoha ohledech, jako právo „domácího“ charakteru (*domestic law*). Z čehož právě tato soudní pře vznikla, jestli tedy nakládat s problematikou Evropské unie jako s podkategorií domácí politiky nebo jako s podkategorií zahraničních politik. Pokud nahlédneme na započetí vystoupení Spojeného království z EU podle čl. 50 Smlouvy o Evropské unii optikou zahraniční politiky skrze královská prerogativa, můžeme tvrdit, že tato interpretace oněch prerogativ opravňuje exekutivu jednat bez supervize Parlamentu. Avšak jak ustanovil Nejvyšší soud, v tomto případě je užití této výsady exekutivou nelegální dle britského právního řádu a zároveň nelegitimní, protože se v tomto případě jedná o ústavní změnu, k níž je nutný prováděcí zákon schválený oběma komorami Parlamentu, stejně tak jako byly v mnoha případech nutné prováděcí zákony k tomu, aby mohlo dojít k začlenění evropského práva do britského právního řádu. Rozsudek Nejvyššího soudu můžeme tedy považovat za takový, jenž posílil postavení Dolní komory Parlamentu.

4.2 Brexiová dohoda a dvě závazná hlasování

První návrh Brexiové dohody neboli *Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union*

and the European Atomic Energy Community byl poprvé představen 14. listopadu 2018, přičemž 25. listopadu 2018 byla tato dohoda schválena všemi zástupci členských států Evropské rady (House of Commons Library 2019a). Tento dokument je složen z preambule, šesti hlav, protokolů dotýkajících se problematiky Severního Irska či Gibraltaru a několika dodatků (HM Government 2018: *passim*).

První hlava pojednává o obecných ustanoveních, definicích a celkovém rámci Brexitové dohody. Dále hovoří o tom, jak by měl být tento dokument interpretován. Částečně se dotýká i integrace evropského práva do britského právního řádu (konkrétní příklady konkrétních zákonů jsou uvedeny v následujících hlavách dohody). Druhá hlava reflektuje práva občanů na obou stranách, tedy práva občanů Spojeného království žijících v EU spolu s právy občanů EU žijících ve Spojeném království. Konkrétně hovoříme o rezidenčních právech, právech zaměstnanců a živnostníků. Tato část dále garantuje rovné zacházení s osobami na obou stranách, proto EU souhlasila s implementací této dohody do evropského práva (HM Government 2018: *passim*). Třetí hlava popisuje ustanovení, která budou nutná podniknout v několika oblastech společného zájmu, aby bylo docíleno pořádaného a bezproblémového odchodu Spojeného království z Evropské unie. Jedná se tedy o ustanovení spjatá s volným obchodem a celní unií, s problematikou členství v ERATOM či EUROJUST. V obecné rovině se tato část dotýká všech sub-institucí spojených se zájmy a politikou Evropské unie, jichž bylo Spojené království členem nebo součástí.

Čtvrtá hlava pojednává o takzvané implementační (přechodové) fázi. Pokud by Spojené království vystoupilo v prvním termínu 29. března 2019, byla by spuštěna přechodová fáze s trváním do 31. prosince 2020. Dohoda během přechodové fáze garantuje zachování statusu quo, během kterého však bude docházet k postupným změnám podle stanov Brexitové dohody. Tato část rovněž obsahuje omezení spjatá s účastí reprezentantů Spojeného království v politických orgánech EU a s přítomností během mítinků. Dále i přesto, že s Velkou Británií bude v období tranzice nakládáno jako se členským státem, bude moci Spojené

království uzavírat libovolné dohody (obchodní dohody) a mezinárodní smlouvy, které vstoupí v platnost po ukončení této fáze (HM Government 2018: passim). Pátá hlava upřesňuje ekonomické vztahy mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií. Šestá hlava se dotýká institucionálních a závěrečných ustanovení (HM Government 2018: passim).

9. ledna 2019 byly v Dolní komoře započaty debaty vztahující se k Brexitové dohodě, které vyústily v první závazné hlasování 15. ledna 2019 (Parliament.uk 2019a). Během těchto pěti jednacích dní bylo členy Dolní komory včetně jednotlivých výborů vzneseno nespočet připomínek k této verzi dohody. Mnohé z nich se týkaly ekonomických vztahů Spojeného království s Evropskou unií, konkrétně tedy volného trhu a celní unie. Dalším závažným tématem byl problém hranic mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Vláda Theresy Mayové ve spolupráci s vyjednáváči z řad Evropské unie přišli s návrhem, jak tuto situaci řešit, ale v Dolní komoře tato *irská pojistka* vyvolala znepokojení (House of Commons Hansard 2019).

Ian Paisley (North Antrim) (DUP)

„[...] Oceňuji bod, který zmínil generální prokurátor s ohledem na váhu kompromisu. Kdokoli zapojen do takto významného jednání ví, že kompromis, a jeho načasování, jsou absolutně nezbytné. Je si vědom nejnovějších komentářů bývalého irského velvyslance pro EU, který je nyní v penzi. Muže, jenž se jménem Irské republiky podílel na Velkopáteční dohodě, který řekl pro *The Sunday Business Post*: My – irská vláda – jsme se mýlili, když jsme trvali na irské pojistce – a zmírnit náš postoj je jedinou cestou, jak předejít [Brexitu] bez dohody? Prosazuje generální prokurátor tento výsledek?“ (House of Commons Hansard 2019e). Generální prokurátor odpověděl na tento dotaz takovou formou, jako

---

9 I appreciate the point that the Attorney General has made with regard to the value of compromise. Anyone involved in any significant negotiation knows that compromise, and the timing of it, is absolutely essential. Is he aware of the most recent comments by the retired former Irish ambassador to the EU, a man who worked on behalf of the Republic of Ireland on the Belfast agreement, who said in *The Sunday Business Post*: “We”—the Irish Government—“were wrong to insist on the backstop—and softening our stance is the only way to prevent ‘no deal’”? Is the Attorney General pushing for that outcome? *Ian Paisley (North Antrim) (DUP)*

kdyby neexistovala jiná alternativa nežli Evropskou unií požadovaná irská pojistka. „[...] Byl bych šťastnější, kdyby Evropská unie nestanovila jako jeden z hlavních bodů vyjednávání a zásad, že by měla existovat uzávěrka, ale učinila tak. [...]”¹⁰ (House of Commons Hansard 2019e).

Irská pojistka garantovala dočasný volný pohyb pro zboží a obyvatele obou zemí, dokud nebudou vyjednány lepší podmínky (HM Government 2018: passim). Za stinnou stránku irské pojistky vnímali někteří poslanci právě onu nespécifičnost doby trvání, již zmíněné irské pojistky (House of Commons Hansard 2019e). Toto znepokojení především přicházelo z řad poslanců a ministrů Demokratické unionistické strany, což by vedlo k ohrožení aliance mezi DUP a vládou Konzervativní strany Theresy Mayové.

Sir Edward Leigh

„Vše, co říká generální prokurátor ohledně [irské pojistky] může být pravda, zároveň si je vědom, že mnoho našich vážených přátel je znepokojeno a my požadujeme konečné datum. Nežádám o jeho okamžitou odpověď, ale [...] je to kompromis. Pokud budeme mít konečné datum [irské pojistky], potom můžeme postupovat dále [...]”¹¹ (House of Commons Hansard 2019e).

Theresa Mayová oznámila ještě před zahájením těchto debat, že cílem vyjednávání, jejichž výsledkem je tato dohoda, byl kompromis. Kompromis pro ty, kteří si přáli užší vztahy s Evropskou unií a pro ty, kteří si přáli vzdálenější

10, Well, of course I would have been infinitely happier if the European Union had not laid down as one of its cardinal negotiating points and principles that there should be a backstop, but it has done that. On the basis of its own guidance to its own negotiating principles, it would have been a demand that it always sought, and we are faced with the position as it now is. *The Attorney General*

11 Everything the Attorney General says about the backstop may be true, but he knows that many of our hon. Friends are deeply concerned about this and we want an end date. I am not asking him for an answer now, but I see the Prime Minister and the Chief Whip on the Treasury Bench. There is an amendment on the Order Paper that has been selected by Mr Speaker, which could unite the party, or most of it. It is a compromise. If we can have an end date to the backstop, then we can move forward. I do not ask for an answer now, but I beg the Government to consider, over the next six hours, whether they should not accept these amendments because they would try to unlock this process and get it through Parliament. *Sir Edward Leigh*

vztahy s EU, jejichž hlas byl v referendu 2016 tím majoritním (Channel 4 News 2018). V den závazného hlasování o této dohodě zopakovala Theresa Mayová své tvrzení s dodatkem, že pokud odejde Spojené království s dohodou, kterou navrhuje, věří, že společně s poslanci položí základ, na kterém vybudují lepší Británii (Parliament.uk 2019a).

Vyjádření předsedkyně vlády Theresy Mayové k Brexitové dohodě a pochybnostem poslanců o celém procesu vystoupení Spojeného království z EU, pár minut před hlasováním:

„[...] Toto je debata o naší ekonomice a bezpečnosti, živobytí našich voličů a budoucnosti našich dětí a generací. [Brexit] zachází do jádra naší ústavnosti a nikdo by neměl zapomínat, že to byl demokratický proces, který nás dostal tam, kde jsme nyní. [...] Jaké jsou tedy alternativy, které se nabízejí? Nejprve bychom se měli rozhodnout, zdali je to všechno příliš obtížné a [případně] se vzdát, buď zrušením článku 50, nebo přenecháním [odpovědnosti] britskému lidu v druhém referendu. Ale věřím, že máme povinnost splnit [stávající] demokratické rozhodnutí britského lidu a učinit tak způsobem, který spojí naši zemi. Druhé referendum by místo toho vedlo k dalšímu rozdělení. [...] Druhým možným výsledkem je, že bychom 29. března odešli bez dohody, ale nemyslím si, že by pro tuto [možnost] Britové hlasovali, protože jim bylo řečeno, že pokud budou hlasovat, mohou stále očekávat dobré obchodní vztahy s Evropskou unií. [Ani jedna z možností by nebyla tím nejlepším výsledkem.] Naše dohoda poskytuje podnikům jistotu s časově omezeným přechodným obdobím na přípravu [včetně nových dohod týkajících] se budoucích vztahů. [...] Naše dohoda chrání práva občanů Evropské unie žijících ve Velké Británii a občanů Spojeného království žijících v EU, aby mohli pokračovat ve svém životě jako dříve. Žádná dohoda znamená žádnou vzájemnou dohodu [mezi EU a Spojeným královstvím] na ochranu práv těchto občanů. Naše dohoda přináší nejhlubší bezpečnostní partnerství v historii EU, takže naše policejní a bezpečnostní služby mohou i nadále spolupracovat se svými evropskými partnery na zajištění bezpečnosti všech

našich lidí. [Vystoupení Spojeného království bez dohody zamezí] takovému bezpečnostnímu partnerství. [...]

V roce 2017 se obě hlavní strany se ve svých manifestech zavázaly dostat výsledku referenda, a získaly více než 80 % hlasů. Lidé měli možnost hlasovat pro druhé referendum tak, že by podpořili liberální demokraty, ale pouze 7 % voličů tak učinilo. Úkolem Parlamentu je plnit sliby učiněné při posledních volbách, nikoli hledat nové. [...]”¹²

Lídr opozice Jeremy Corbyn vyzval poslance k tomu, aby udělali správnou věc jakožto reprezentanti lidu a odmítli tuto dohodu, která by napáchala škody nejen této zemi, ale i jejím obyvatelům (Parliament.uk 2019a).

Mr Nigel Evans (Riddle Valley) (Con)

„Mluvili jsme o důvěře a slibech, jež jsou rozhodující. Slíbili jsme, že dostojíme výsledku referenda. V první řadě to byla tato komora, která poskytla lidu referendum. Přenechali jsme naši suverenitu občanům a slíbili jsme, že dostojíme jejich rozhodnutí. Verdiktem bylo opustit Evropskou unii. Nevěří snad vážený džentlmen, že pokud bychom selhali, bylo by to vnímáno jako jedna z největších zrad důvěry v této zemi?”¹³ (House of Commons Hansard 2019e).

---

12 [...] This is a debate about our economy and security, the livelihoods of our constituents and the future for our children and the generations to come. It goes to the heart of our constitution, and no one should forget that it is a democratic process that has got us to where we are today. [...] So, what are the alternatives that present themselves? First, we could decide that it is all too difficult and give up, either by revoking article 50 or by passing the buck back to the British people in a second referendum. But I believe we have a duty to deliver on the democratic decision of the British people, and to do so in a way that brings our country together. A second referendum would lead instead to further division. [...] The second possible outcome is that we leave on 29 March without a deal, but I do not believe that that is what the British people voted for, because they were told that, if they voted to leave, they could still expect a good trading relationship with the European Union. Neither would it be the best outcome. Our deal delivers certainty for businesses, with a time-limited implementation period to prepare for the new arrangements of the future relationship. [...] Our deal protects the rights of EU citizens living in the UK, and of UK citizens living in the EU, so that they can carry on their lives as before. No deal means no reciprocal agreement to protect those citizens' rights. Our deal delivers the deepest security partnership in the EU's history, so that our police and security services can continue to work together with their European partners to keep all our people safe. No deal means no such security partnership. [...] In 2017, the two main parties both stood on manifestos that pledged to deliver the result of the referendum, and they got over 80% of the vote. People had the opportunity to vote for a second referendum by supporting the Liberal Democrats, but just 7% of voters did so. It is the job of Parliament to deliver on the promises made at the last election, not to seek a new one. *Předsedkyně vlády (Theresa Mayová)*

13 We have talked about trust and promises, which are vital. We promised to deliver on the outcome of the referendum. It was this House that gave the people the referendum in the first place. We passed our

Ian Blackford (Ross, Skye and Lochaber) (SNP) reaguje:

„Je nám jasné, že neexistuje nic takového jako dobrý Brexit. Analýza skotské vlády poukazuje na to, že jakýkoli scénář Brexitu povede Skotsko, Anglii, Severní Irsko a Wales k větší chudobě, než kdyby byl zachován status quo. Je tedy povinností jakékoli vlády zabezpečit své občany. Vláda, která chce předložit návrh, jenž ohrožuje pracovní příležitosti a životní úroveň jejích občanů, se [vzdává] své odpovědnosti. [...] Vše, co se odehrálo od [parlamentních] voleb 2017 [nasvědčuje vnitrostranickému boji] Konzervativní strany. [Podporovatelé Brexitu] nás chtějí shodit z útesu, a neexistuje žádná možnost, aby Skotská národní strana a skotský lid seděli v tomto autobuse, který Theresa Mayová sveze z útesu. Neexistuje žádná možnost, aby byl skotský lid [vyrván] z Evropské unie proti jeho vůli¹⁴.“ (House of Commons Hansard 2019e).

Výsledek prvního hlasování byl zdrcujícím pro Theresu Mayovou a její vládu. Návrh byl poražen s rozdílem 230 hlasů, přičemž 202 poslanců hlasovalo pro tuto dohodu a 432 hlasovalo proti¹⁵ (Parliament.uk 2019a). Během závěrečné debaty padlo několik návrhů, jak situaci řešit, pokud by došlo k odmítnutí této dohody. Prvním řešením by bylo prodloužit dobu trvání článku 50 Lisabonské smlouvy nebo jak ve svém manifestu 2017 navrhovali liberální demokraté, předložit dohodu britské veřejnosti (Parliament.uk 2019b).

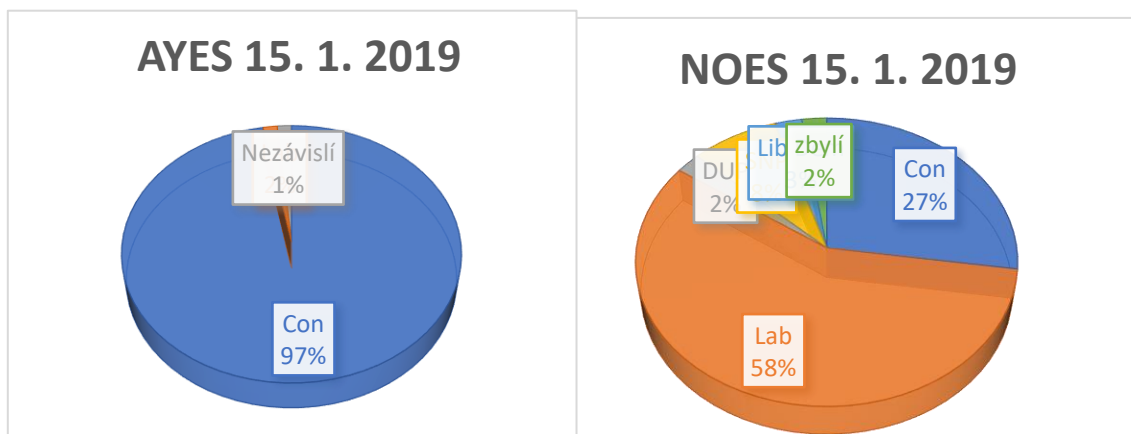
---

sovereign to the people and promised that we would deliver on their verdict. That verdict was to leave the European Union. Does not the hon. Gentleman believe that if we failed to deliver on that verdict, it would be seen as one of the greatest betrayals of trust in this country? *Mr Nigel Evans (Riddle Valley) (Con)*

14 Let us be absolutely clear that there is no such thing as a good Brexit. The Scottish Government's analysis demonstrates that, in any Brexit scenario, the countries of Scotland, England, Northern Ireland and Wales will all be poorer than they would be under the status quo. It is the responsibility of any Government to provide security for their citizens. A Government who wish to make a proposition that imperils the employment opportunities and living standards of their citizens are abrogating their responsibility. [...] All that has happened since the 2017 general election is that we have had an internal battle in the Tory party. The Brexiteers want to drive us off a cliff, and there is no way that the Scottish National party and the people of Scotland will be sitting on that bus as the Prime Minister drives it off a cliff. There is no way that the people of Scotland will be dragged out of the European Union against their will. *Ian Blackford (Ross, Skye and Lochaber) (SNP)*

15 Graf č. 1. House of Commons Hansard (2019b). European Union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 15. 1. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-15/division/B975E889-89F5-42D3-9C18-7562AFD1977C/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?outputType=Party](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-15/division/B975E889-89F5-42D3-9C18-7562AFD1977C/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?outputType=Party), 30. 3. 2020).

Graf č. 1 – Graf k prvnímu hlasování o brexitové dohodě 15. 1. 2019

Jeremy Corbyn (Islington North) (Lab)

„Výsledkem dnešního hlasování je největší porážka vlády od dvacátých let 20. století. Pro tuto vládu je to katastrofická porážka. Po dvou letech neúspěšných vyjednání vydala Sněmovna poslanců verdikt týkající se Brexitové dohody Theresy Mayové a tento verdikt je naprosto rozhodující. [...] Princip vládnutí předsedkyně vlády, [jenž je založený na odkládání a popírání] dosáhl konečné hranice. Nemůže opravdu věřit, že po dvou letech selhání, může vyjednat dobrou dohodu pro lid této země. Nejdůležitějším problémem, kterému čelíme, je to, že tato vláda ztratila důvěru této komory a této země. Proto vás informuji, pane předsedo (*Mr. Speaker*), že jsem nyní předložil návrh o nedůvěře v tuto vládu¹⁶ [...].“ (House of Commons Hansard 2019e).

Po této porážce se Theresa Mayová vrátila k vyjednávacímu stolu se zástupci členských států Evropské unie, doufaje, že zajistí určité změny a ústupky, aby mohla Brexitovou dohodu znovu předložit Dolní komoře Parlamentu. Předsedkyně vlády před začátkem druhého hlasování představila takzvaný

¹⁶ The result of tonight’s vote is the greatest defeat for a Government in this House since the 1920s. This is a catastrophic defeat for this Government. After two years of failed negotiations, the House of Commons has delivered its verdict on the Prime Minister’s Brexit deal and that verdict is absolutely decisive. [...] The Prime Minister’s governing principle of delay and denial has reached the end of the line. She cannot seriously believe that after two years of failure, she is capable of negotiating a good deal for the people of this country. The most important issue facing us is that the Government have lost the confidence of this House and this country. I therefore inform you, Mr Speaker, that I have now tabled a motion of no confidence in this Government [...]. *Jeremy Corbyn (Islington North) (Lab)*.

Štrasburský balíček (Strasbourg package), jenž nikterak nereviduje dohodu publikovanou v listopadu 2018, ale pouze specifikuje určité pasáže, kde se nabízely různé interpretace textu. Druhé závazné hlasování a debaty před hlasováním samotným byly zahájeny vyjádřením generálního prokurátora k dokumentům, které obsahuje Štrasburský balíček. Generální prokurátor ve svém zahajovacím proslovu vyzval nepřímou formou poslance, aby podpořili tuto dohodu (Parliament.tv 2019). Rovněž Theresa Mayová vyzvala čestné členy Dolní komory Parlamentu, aby vyjádřili svou podporu této dohodě. Důvodů bylo několik, proč by bylo v zájmu poslanců dohodu přijmout. Prvním důvodem byl neúprosně plynoucí čas a nepřijetí této dohody by vedlo k Brexitu bez dohody nebo by k žádnému odchodu Spojeného království z Evropské unie nemuselo dojít (Parliament.uk 2019c). Druhým důvodem bylo oznámení Jean-Claude Junckera na tiskové konferenci, že k dalším vyjednáváním o podmínkách vystoupení Spojeného království nedojde (Sparrow–Rawlinson 2019).

John Woodcock (Barrow and Furness) (Ind)

„Jean-Claude Juncker na včerejší tiskové konferenci jasně řekl [...], že je to konec cesty k vyjednávání – odtud už nedojde k dalším vyjednáváním. Přijímá to vláda v [plném znění], a co se tedy stane, pokud bude tento návrh dnes večer poražen¹⁷?“ (House of Commons Hansard 2019f). Na tento dotaz odpověděla Theresa Mayová tak, že buď bude dohoda přijata a Spojené království vystoupí z Evropské unie s dohodou a pokud bude dohoda opětovně odmítnuta, riskují poslanci Dolní komory Parlamentu obávaný Brexit bez dohody.

Debata před samotným hlasováním se opět ve velké míře týkala irské pojistky, přesné definice vztahů mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií. Dalšími tématy byly například ekonomické dopady ex post spolu s možnými dopady Brexitu na Skotsko a Severní Irsko (Parliament.uk 2019c). Mnoho

---

17 Jean-Claude Juncker was very clear in his press conference yesterday, sitting beside the Prime Minister, that this is the end of the road for negotiation—there is no further negotiation from here. Do the Government completely accept that, and therefore what happens if the motion is defeated tonight? John Woodcock (Barrow and Furness) (Ind).

poslanců Labouristické strany rovněž postrádalo kooperaci Konzervativní strany napříč stranami v Dolní komoře Parlamentu. Zde se otevírá možnost uvažovat nad dosavadními vyjednávacími procesy v takové rovině, jež opravňuje pouze Konzervativní stranu, aby docílila požadovaného Brexitu právě proto, protože konzervativci ve svém manifestu přislíbili referendum o vystoupení Spojeného království z Evropské unie, pokud vyhrají parlamentní volby v roce 2015.

Ms Angela Eagle (Wallasey) (Lab)

„[...] Demokratická unionistická strana právě oznámila, že nepodpoří [dohodu Theresy Mayové] a její vlastní Evropská výzkumná skupina oznámila, že není s dohodou spokojená. Nemyslí si nyní, že měla už od začátku [jednat] napříč stranami, aby usilovala o řádný konsenzus napříč touto zemí, aby nám dala šanci jít kupředu? Přizná nyní, že její strategie zcela selhala?¹⁸“ (House of Commons Hansard 2019f). Theresa Mayová, v odpovědi na tento příspěvek naznačila, že zde snaha o spolupráci byla a že různé pohledy na Brexitovou dohodu byly zohledněny skrze pozměňovací návrhy, které mohou jednotliví poslanci předložit k hlasování. Žádné pozměňovací návrhy však v hlasování Sněmovny poslanců doposud neprošly (House of Commons Hansard 2019e; House of Commons Hansard 2019f).

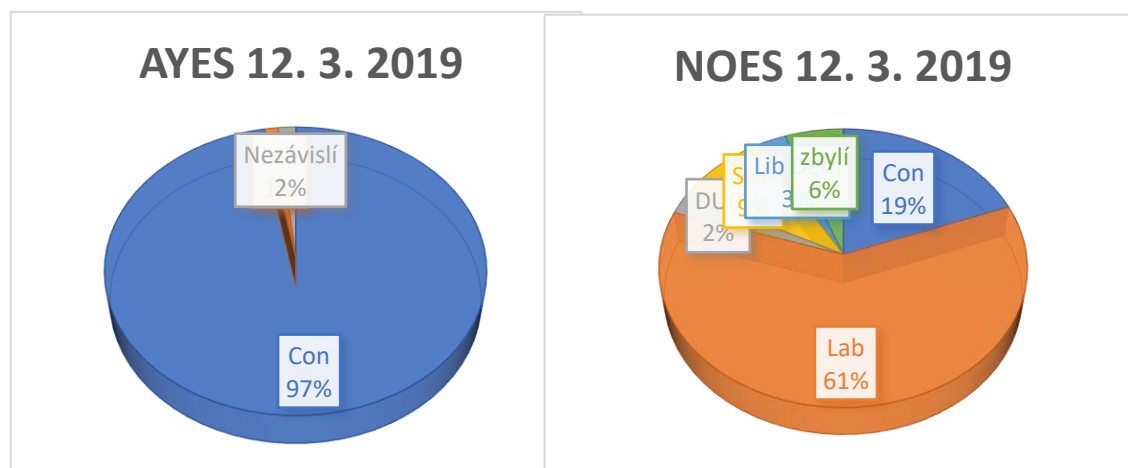
Během jednání se rovněž projednávaly budoucí kroky nezávisle na tom, zda by Brexitová dohoda byla podpořena či nebyla. Poslanec Liberální demokracie Tom Brake, se ve své intervenci zmínil o tom, že nehledě na výsledek tohoto hlasování by bylo nutné přistoupit k prodloužení termínu vystoupení Spojeného království z Evropské unie, aby byla připravená a následně schválená nezbytná opatření pro oba případy (House of Commons Hansard 2019f). Na plénu rovněž padl návrh, který podala poslankyně Strany zelených Caroline Lucas. Tento návrh pojednával o předložení tohoto znění Brexitové dohody k hlasování široké

---

¹⁸ I hope that the right hon. Lady's voice lasts to the end of her speech. The Democratic Unionist party has just announced that it is not supporting her deal, and her own European Research Group has announced that it is not happy with the deal. Does she not now think that she should have reached out across parties from the beginning to seek a proper consensus across this country to give us a chance of moving forwards? Will she now admit that her strategy has comprehensively failed? *Ms Angela Eagle (Wallasey) (Lab)*.

veřejnosti (House of Commons Hansard 2019f). Druhé hlasování opětovně dopadlo odmítnutím Brexitové dohody, přičemž 242 poslanců vyjádřilo podporu a 391 poslanců bylo proti¹⁹.

Graf č. 2 – Graf ke druhému hlasování o brexitové dohodě 12. 3. 2019

4.3 Třetí hlasování o Brexitové dohodě, prodloužení lhůty vystoupení Spojeného království (první žádost, druhá žádost, příprava na volby do EP)

V důsledku dvou předešlých hlasování o Brexitové dohodě, která dopadla neúspěšně, byla vláda nucena spolu s Dolní komorou Parlamentu přistoupit ke krajním opatřením, čímž bylo prodloužení doby trvání článku 50 Smlouvy o Evropské unii (Parliament.uk 2019d). Druhým krajním opatřením bylo hlasování o vystoupení Spojeného království z Evropské unie bez dohody. Toto hlasování se uskutečnilo 13. března 2019, jehož výsledkem bylo zamezení možnosti takzvaného *no-deal Brexitu* (House of Commons Library 2019b).

Theresa Mayová předložila Sněmovně poslanců návrh o prodloužení lhůty vystoupení Spojeného království z EU dle článku 50 do 30. června 2019. Podmínkou však je schválit Brexitovou dohodu s Politickou deklarací, jež definuje budoucí vztahy mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií do 20. března 2018.

¹⁹ Graf č. 2. House of Commons Hansard (2019c). European Union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 12. 3. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/division/4F5EA64F-7278-4AA4-BB58-E7FE3B3EF1A3/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?outputType=Chart](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/division/4F5EA64F-7278-4AA4-BB58-E7FE3B3EF1A3/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?outputType=Chart), 30. 3. 2020).

Zbývá lhůta by byla využita pro implementaci a ratifikaci všech nutných dokumentů, pokud by však k naplnění tohoto závazku nedošlo, bylo by Spojené království nuceno pořádat volby do Evropského parlamentu (Parliament.uk 2019d). Tento návrh byl v Dolní komoře schválen, avšak Evropská rada na tento návrh s těmito podmínkami nepřistoupila. Evropská rada přikročila k žádosti Theresy Mayové, přičemž nejzazším možným termínem vystoupení Spojeného království byl 22. květen, za podmínky schválení Brexitové dohody s již zmíněnou Politickou deklarácí, kdyby ke schválení nedošlo do 29. března, bude termín vystoupení Spojeného království stanoven na 12. dubna 2019 (European Council 2019a).

Třetí hlasování týkající se Brexitové dohody bylo z mnoha pohledů tím rozhodujícím, právě kvůli kritériím, která stanovila Evropská rada na popud prodloužení lhůty vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Debata před tímto finálním hlasováním měla rovněž jiný charakter než debaty předešlé, protože tématem už nebyly pouze budoucí dopady Brexitové dohody, ale to, jakou cestou se bude Brexit vyvíjet dále. Během jednání padlo několik návrhů (House of Commons Library 2019b): 1. podpořit Brexitovou dohodu spolu s Politickou deklarácí, aby mohlo dojít k dalším nutným úkonům před 22. květnem 2019, kdyby Spojené království oficiálně vystoupilo z Evropské unie. 2. vyslovit se proti, čímž by bylo datum vystoupení Spojeného království přesunuto na 12. dubna 2019. Potenciální hrozbou třetího odmítnutí Brexitové dohody by byl *No deal Brexit* (Brexit bez dohody) nebo opětovná žádost vlády o posunutí termínu vystoupení Spojeného království ovšem s dobrým odůvodněním. A pokud by byla žádost Evropskou radou přijata, muselo by se Spojené království připravit na volby do Evropského parlamentu. 3. Labouristická strana v důsledku prvního neúspěšného hlasování navrhla Dolní komoře Parlamentu hlasování o nedůvěře vládě. Toto hlasování bylo neúspěšné. Kdyby však došlo k nepřijetí Brexitové dohody, mohla by Labour party hlasování o nedůvěře navrhnout sněmovně znovu a pokud by byl výsledek hlasování *pro* udělení nedůvěry vládě, mohlo by tak dojít

na předčasné volby (dle *Fixed-term Parliaments Act 2011*) (House of Commons Library 2019b).

Bouřlivá debata ve Sněmovně poslanců dále pokračovala v nehostinném duchu. Několik poslanců (převážně členů poslaneckého klubu Skotské národní strany) upozornilo na taktický manévr Theresy Mayové, týkající se její rezignace. Theresa Mayová byla poslanci nařčena, že její selhání jakožto předsedkyně Konzervativní strany ve snaze stranu sjednotit, vyústilo ve slib její rezignace výměnou za to, že konzervativci během hlasování podpoří dohodu, kterou nabízí (House of Commons Hansard 2019g). Velká část debaty se dále soustředila na nejistoty, které dohoda přináší, jako je například nestabilita národní měny, čímž jsou ohrožováni nejen občané jako spotřebitelé, ale i podnikatelé.

Meg Hillier (Hackney South and Shoreditch) (Lab/Co-op)

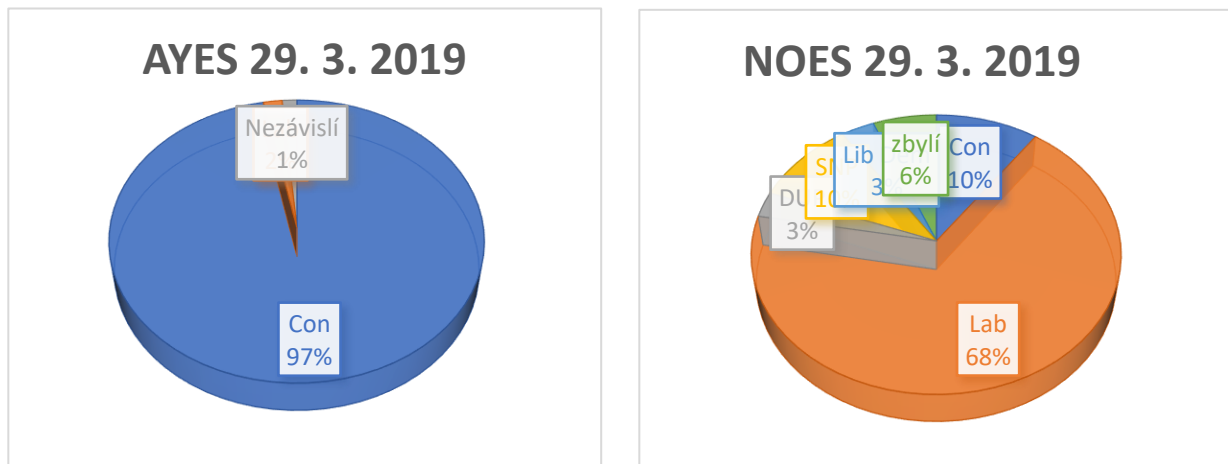
„Předsedkyně vlády spustila článek 50 v březnu 2017, aby se vrhla bez plánu do vyjednávání. O měsíc později bezohledně vyhlásila [parlamentní] volby a ztratila [svou většinu v Poslanecké sněmovně]. Nyní pozorujeme předsedkyni vlády, která nebyla schopna za období dvou let vyjednat [...]. [...] Nyní si myslím, že musíme uzavřít dohodu, která se přiblíží zpět k lidem, protože nyní [uplynuly] tři roky od referenda a lidé vnímají, že v navrhované [dohodě] neexistují žádné jistoty. Toto postrádání jistot se odráží na cenách v našich obchodech a naši voliči připlácejí za základní [položky]. Ovlivňuje to i podniky [a jejich provozovatele], kteří mě zastavují na ulici, aby mi vyprávěli o výzvách kterým čelí, když se připravují na potenciální dopady dohody. A náklady na přípravu spojené s Brexitem bez dohody, jsou pro ně [existenční] [...]”²⁰ (House of Commons Hansard 2019g).

---

20 We have seen repeated mistakes. A referendum was passed with no rules and no planning—not even half a dozen civil servants in the basement of the Treasury or the Cabinet Office working out what might happen if the vote went the way it did. The Prime Minister triggered article 50 in March 2017 to rush into a process, again, with no plan. She then recklessly called a general election a month later and lost even the fig leaf of a majority. Now we see a Prime Minister who has been incapable of negotiation over that two-year period and a Government who were secretive. [...] If we remember back to the 2017 general election, the discourse we were having then was remarkably different from the discourse we are having two years later. It is for that reason that I now think we need to have a deal that goes back to the people, because we

Na plénu byly opětovně vzneseny obavy o udržitelnosti Spojeného království jakožto unitárního státu. V manifestu Konzervativní strany pro volby 2017 bylo voličstvu slíbeno, že pokud jí občané dají svůj hlas, bude konzervativní vláda bojovat za unii regionů Spojeného království. Znepokojení poslanci se domnívali, že přijetí této dohody unii naruší. Skotové v referendu dali najevo, že o vystoupení z Evropské unie nestojí a předkládaná irská pojistka postaví Severní Irsko mimo „hranice“ unie Spojeného království (House of Commons Hansard 2019g). Jeremy Corbyn, předseda Labouristické strany a opoziční vlády, opětovně vyjádřil své obavy, jež jsou spjaty s Brexiovou dohodou. Ve svém proslovu zmiňuje dva zásadní body: 1. že od představení Brexiové dohody v prosinci 2018 nebyl žádný bod dohody pozměněn; 2. že dohoda vyjednaná vládou Theresy Mayové je pouze reflexí zájmů Konzervativní strany, nikoli celostátním konsenzem. Brexiová dohoda spolu s Politickou deklarací byly Dolní komorou odmítnuty, přičemž 344 poslanců se vyslovilo proti a 286 hlasovalo ve prospěch této dohody²¹ (House of Commons Hansard 2019d).

Graf č. 3 – Graf ke třetímu hlasování o brexitové dohodě 29. 3. 2019

are now three years on from the original referendum and the people are now seeing that there is no certainty in what is being proposed. That lack of certainty is hitting prices in our shops, and our constituents are having to pay more for the basics. It is hitting businesses, which are stopping me in the street to tell me about the challenges they face as they prepare for a potential no deal. The cost of preparing for that no deal is very real for them. *Meg Hillier (Hackney South and Shoreditch) (Lab/Co-op)*

21 Graf č. 3. House of Commons Hansard (2019d). United Kingdom’s Withdrawal from European Union. *UK Parliament*. 29. 3. 2019 (<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-29/division/B6052BBD-43BE-4A30-8365-E3A8B108009E/UnitedKingdom’sWithdrawalFromTheEuropeanUnion?outputType=Chart>, 30. 3. 2020).

Po třetím neúspěšném hlasování o Brexitové dohodě svolila Theresa Mayová ke společným jednáním s opoziční Labouristickou stranou. Tato jednání vyústila ve vzájemnou shodu, jejímž předmětem bylo opětovné prodloužení doby trvání článku 50 Smlouvy o Evropské unii (House of Commons Library 2019c). 3. dubna 2019 byl v Dolní komoře Parlamentu schválen návrh zákona s rozdílem jednoho hlasu. Tento parlamentní zákon *European Union (Withdrawal) (No.5) Act 2019* částečně uděluje Dolní komoře Parlamentu větší kontrolu nad Brexitem. Znění tohoto zákona uděluje legitimní právo Sněmovně poslanců „nařídít“ ministerskému předsedovi, aby požádal Evropskou radu o prodloužení článku 50 s tím, že nejzazší termín vystoupení Spojeného království z Evropské unie určí sama Sněmovna poslanců (House of Commons Library 2019d). 5. dubna 2019 podala Theresa Mayová žádost Evropské radě a prezidentu rady Donaldu Tuskovi, aby představitelé členských států zvážili prodloužení doby trvání článku 50 do 29. června 2019. Evropská rada žádost přijala a nabídla Spojenému království možnost „pružného“ Brexitu do 31. října 2019. Jestliže by Dolní komora přijala Brexitovou dohodu s Politickou deklarací před 22. květnem, vyhnulo by se Spojené království volbám do Evropského parlamentu a Brexit by nabyl platnosti prvním dnem následujícího měsíce (tedy 1. června 2019) (European Council 2019b). K dílčím hlasováním o Brexitové dohodě v termínu do 22. května 2019 nedošlo, z čehož pro Spojené království Velké Británie a Severního Irska vyplynula povinnost, jakožto stále členského státu Evropské unie, pořádat volby do Evropského parlamentu²². Ještě před počátkem voleb do Evropského parlamentu oznámila Theresa Mayová svou rezignaci na post ministerského předsedy Spojeného království.

4.4 Brexit během funkčního období Borise Johnsona

24. července 2019 vystřídal Theresu Mayovou na postu předsedy vlády Spojeného království její nástupce, Boris Johnson, který byl pověřen královnou k sestavení nové vlády. Jedním z prvních kroků Borise Johnsona, ve stále

---

²² V těchto volbách dominovala euroskeptická strana Nigela Farage Strana pro Brexit (*Brexit Party*) se ziskem 29 mandátů (Evropský parlament 2019).

probíhajícím procesu vystoupení Spojeného království z Evropské unie, bylo oslovení tehdejšího předsedy Evropské rady Donalda Tuska formou dopisu, který obsahoval požadavek ke stažení opatření týkajícího se irské pojistky, což vyjednala minulá vláda. Tento požadavek byl odmítnut, protože by došlo k porušení závazků stanovených ve Velkopáteční dohodě (Financial Times 2019). Dalším krokem byla prorogace Parlamentu, přičemž právo přerušit jednání obou komor Parlamentu spadá do královských prerogativ, pokud je doporučí Soukromá rada panovníka (*Privy council*), jejíž součástí je i ministerský předseda. Prorogace Parlamentu měla trvat od 9. či 12. září 2019 do 14. října 2019, tedy stále v době trvání procesu vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Toto rozhodnutí opětovně vyústilo v soudní při, která se vztahovala právě k prorogaci Parlamentu Spojeného království na dobu pěti týdnů (The Supreme Court 2019: passim). V běžné praxi bývá přerušeno jednání Parlamentu po dobu kratší, než je deset kalendářních dní. Nejvyšší soud rovněž přihlédl k mimořádné situaci, jež se pojí s trvajícím procesem vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Rozsudek Nejvyššího soudu neoznačil přímo onu prorogaci Parlamentu jako protiústavní, ale pouze doporučení Borise Johnsona k tomu, aby královna využila své královské kompetence odročit jednání Parlamentu. Poslanci v Dolní komoře zasedli k jednání 24. září 2019 (The Supreme Court 2019: passim).

Ještě dříve, než došlo k výše zmíněné prorogaci Parlamentu, dokázala Dolní komora 9. září 2019 schválit *European union (Withdrawal)(No.2) Act*, který pověřuje premiéra Spojeného království požádat Evropskou radu o již třetí prodloužení termínu vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku podle článku 50 Smlouvy o Evropské unii (Parliament. uk 2019e). Evropská rada vyhověla ve prospěch Spojeného království a stanovila termín vystoupení Velké Británie z Evropské unie na 31. ledna 2020. Do tohoto data přísluší Spojenému království členství v plném rozsahu, znamená to tedy, že zástupci Spojeného království mohou nominovat komisaře do Evropské komise, poslanci Evropského parlamentu mohou dále zasedat do té doby, dokud nebude Spojené království kompetentní k ratifikaci Brexitové dohody. Jakmile bude dohoda

ratifikována, členství Spojeného království v Evropské unii zanikne (European Council 2019c: 4–5).

Významným krokem Johnsonova funkčního období, bylo vyhlášení parlamentních voleb 2019 po několika nezdařených pokusech. Podle zákona *Fixed-term Parliament Act 2011* je nutné pro vyhlášení předčasných voleb získat dvě třetiny hlasů poslanců Dolní komory. Poslancům byl návrh zákona předložen 29. října 2019, přičemž ještě v daný zasedací den byl návrh podpořen 438 hlasy (Parliament.uk 2019f). Datum předčasných voleb bylo stanoveno na 12. prosince 2019. Předseda vlády Boris Johnson, podobně jako jeho předchůdkyně, chtěl skrze předčasné volby posílit mandát Konzervativní strany, tudíž zajistit konzervativní většinu ve Sněmovně poslanců. Borisi Johnsonovi se podařilo to, co se Therese Mayové nepodařilo. Po sečtení všech hlasů ve všech obvodech, získala Konzervativní strana 365 mandátů, což je o 48 více než ve volbách 2017. Labouristická strana získala v těchto volbách 202 hlasů na úkor Konzervativní strany a Skotské národní strany, která obdržela 48 křesel v Dolní sněmovně. Liberální demokratická strana ztratila jeden mandát spolu s Demokratickou unionistickou stranou, jež přišla o dvě křesla (House of Commons Library 2019e).

Boris Johnson však dokázal to, co se nepodařilo Therese Mayové, získat potřebnou podporu poslanců Dolní komory pro Brexitovou dohodu, přičemž dohoda Borise Johnsona spadá do kategorie tvrdého Brexitu (Evans 2019). Johnsonova dohoda je velmi odtažitá vůči Evropské unii a zásadní proměna se projevila v sekci pojednávající o irské pojistce. Druhá zásadní změna se vztahovala k celní unii Evropské unie, jejíž součástí Spojené království po ukončení přechodové fáze nebude. Theresa Mayová prosazovala setrvání, to ovšem komplikovalo hraniční vztahy Severního Irsku a Irské republiky. Johnsonova dohoda nabízí Severnímu Irsku setrvání ve strukturách volného obchodu pod záštitou Evropské unie s vlastní hranicí v Irském moři. Severní Irsko však bude spadat pod celní správu Spojeného království, ale bude přijímat poplatky jménem Evropské unie (Evans 2019). Brexitová dohoda Borise Johnsona obdržela podporu 358 poslanců, proti se vyjádřilo 234 (House of Commons Hansard 2019h). 23. ledna byla podepsána

královnou Spojeného království, kterému od 1. února 2020 běží 11měsíční implementační (přechodová) lhůta.

4.5 Shrnující analýza posilování postavení Sněmovny poslanců v procesu Brexitu

Brexit jako takový se nepojí pouze s vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, ale i s ústavní krizí, která vyústila ve tři neúspěšná hlasování o Brexitové dohodě, v hlasování o nedůvěře vlády a v neposlední řadě o odložení termínů vystoupení Spojeného království z Evropské unie. S Brexitem se váže nespočet otázek, avšak cílem této práce je reflektovat roli Dolní komory Parlamentu Spojeného království.

Jak již bylo zmíněno ve čtvrté kapitole, po rezignaci Davida Camerona na post premiéra Spojeného království, převzala Theresa Mayová úřad s legislativní většinou Konzervativní strany. I přesto se Theresa Mayová rozhodla vyhlásit v roce 2017 předčasné volby, ze kterých vzešla spolupráce Konzervativní strany a severoirské DUP. Těmito volbami oslabila mandát své vlády nutný k tomu, aby dodržela slovo svého předchůdce a aby naplnila požadavek, jehož cílem bylo vyjmout Spojené království z evropské integrace. Zde je tedy možno říci, že v důsledku předčasných voleb získaly zbylé parlamentní strany silnější mandát v procesu brexitových jednání. Dalším signifikantním milníkem, jenž přispěl k posílení pozice Sněmovny poslanců, bylo rozhodnutí Nejvyššího soudu v soudním sporu „*R (Miller) vs. Secretary of state for Exiting the European union*“. Nejvyšší soud Spojeného království vydal rozsudek, jenž nezpochybně suverenity Parlamentu, přičemž v situaci, jako je výstup členského státu z Evropské integrace, kde je zapotřebí schvalovat prováděcí zákony včetně změn zákonů ústavních, není radno vynechat Sněmovnu poslanců z procesu.

Důležitou roli sehrála Dolní komora, během již zmíněných jednání a hlasování o Brexitové dohodě. Zde se však střetává nespočet různých zájmů, jež hlasování včetně debat o Brexitové dohodě, kterou zprostředkovala vláda Theresy Mayové ve spolupráci s orgány Evropské unie, komplikují. Za jeden z důvodů můžeme považovat samotný výsledek referenda, kde rozdíl mezi setrváním a

vystoupením z EU nebyl markantní, tudíž je složité v takovéto situaci nadefinovat, jaké vztahy by mělo Spojené království s EU udržovat, a jestli vůbec nějaké. Jako další z mnoha důvodů můžeme vnímat i zájmy jednotlivých historických regionů, tedy Skotska, Walesu a Severního Irsku. Jako zainteresovanou entitu můžeme považovat i Evropskou unii a její zájmy. Pokud se tedy ohlédneme zpět k jednotlivým hlasováním o Brexitové dohodě, můžeme z nich vyvodit několik závěrů, jež ovlivnily celý proces vystoupení Spojeného království z Evropské unie (grafy v příloze).

Demokratická unionistická strana byla součástí menšinové vlády Theresy Mayové založené na principu *confidence and supply agreement*. Aby tato aliance mohla vzniknout, musely obě politické strany přistoupit ke smluvním opatřením, přičemž jedním ze smluvních závazků bylo nepoškodit vztahy definované Velkopáteční dohodou mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Soudě dle hlasování poslanců Demokratické unionistické strany týkajícího se Brexitové dohody, kteří třikrát dohodu nepodpořili, můžeme konstatovat, že podmínky *irské pojistky* byly považovány jako porušení onoho závazku včetně ohrožování blahobytu obyvatel Severního Irsku a dobrých vztahů s Irskou republikou.

Poslanci Skotské národní strany rovněž opakovaně nepodpořili toto znění Brexitové dohody. Hlavní faktory, jež ovlivnily hlasování poslanců SNP jsou: 1. samotný výsledek referenda z roku 2016, kde 62,0 % Skotů hlasovalo pro setrvání Spojeného království v Evropské unii; 2. slib, který byl dán skotskému obyvatelstvu v manifestu SNP k volbám 2017. Předmětem bylo hájit skotské zájmy a podpořit setrvání Spojeného království ve strukturách volného trhu. Liberální demokraté nejsou euroskeptickou stranou a byli silnými reprezentanty *remain* kampaně, tudíž ani zde není překvapením, že opakovaně nepodpořili Brexitovou dohodu, kterou vyjednala Theresa Mayová.

Labouristická strana, ze které malá část poslanců tvoří opoziční vládu, sehrála velmi důležitou roli v oponování a „grilování“ jednotlivých ministrů včetně ministerské předsedkyně, kteří se podíleli na formování Brexitové dohody. Labouristická strana zároveň apelovala na vládu Theresy Mayové a její ministry,

aby byla Brexiová dohoda co největším konsenzem mezi zájmy Spojeného království a Evropskou unií, avšak tento konsenzus je těžce dosažitelný při takto širokém spektru zájmů. Labouristická strana spolu s ostatními stranami na půdě Dolní komory Parlamentu iniciovala několik hlasování o nedůvěře vládě, některé politické strany požadovaly druhé referendum, přičemž padl i návrh po neshodách ve Sněmovně poslanců, aby byla Brexiová dohoda předložena k hlasování široké veřejnosti.

Všechny výše popsané milníky, které ovlivnily celý proces vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, vyústily v patovou situaci. Brexiová dohoda byla v rukou Konzervativní strany a požadavek, aby byla dohoda konsenzem napříč stranami nebyl vyslyšen. Dále požadavek, aby vláda vyjednala lepší podmínky týkající se *irské pojistky* rovněž nebyl vyslyšen, včetně zbylých návrhů na změnu Brexiové dohody. Zároveň poslanci v Dolní komoře zastávali různé druhy Brexitu (někteří si přáli bližší vztah s EU a někteří mnohem vzdálenější), avšak nejdůležitější je respektovat přání elektorátu v jednotlivých obvodech (*constituents*). Tato patová situace vyústila ve tři neúspěšná hlasování o Brexiové dohodě, v prodloužení termínu vystoupení Spojeného království z Evropské unie a v „neplánovanou“ účast ve volbách do Evropského parlamentu.

6. Závěr

V úvodu bakalářské práce jsem si položila otázku: Jak významnou roli má Sněmovna poslanců v britském politickém systému. Abych tuto otázku mohla zodpovědět, bylo nutné definovat, jak politický systém Spojeného království funguje a jakými kompetencemi disponují politické instituce v rámci dělby moci.

Důležitost role Dolní komory Parlamentu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska vyplývá z několika skutečností. Tou první je většinový volební systém Spojeného království, jenž generuje přímo volené zástupce z jednomandátových obvodů, kteří poté zasedají v Poslanecké sněmovně. Pokud tedy srovnáme Horní komoru Parlamentu (House of Lords) s Dolní komorou Parlamentu (House of Commons), bude role Poslanecké sněmovny významnější, protože je volena v přímých parlamentních volbách. Význam Dolní komory rovněž narůstal po schválení dvou parlamentních zákonů, jimiž jsou *Parliament Act 1911* a *Parliament Act 1949*. Tyto dva zákony ovlivnily rovnováhu mezi oběma komorami Parlamentu, čímž se ze symetrického bikameralismu stal, jak popisuje Arend Lijphart bikameralismus asymetrický. Druhým faktorem, který ovlivnil význam role Sněmovny poslanců, jsou mechanismy, kterými Dolní komora disponuje, aby mohla mít efektivní dohled nad exekutivní složkou moci. Pokud se však vrátíme zpět k volebnímu systému, tak je nutno dodat, že jeho funkcí není pouze generovat volené zástupce lidu, ale i určit vítěznou politickou stranu, která si podle voličů zaslouží sestavit vládu a vládnout. Tímto se dostáváme k nejdůležitějšímu mechanismu Dolní komory, a to je udělování důvěry vládě, tudíž disponují i mandátem pro vyvolání hlasování o nedůvěře. V neposlední řadě, samotná ústava ošetřuje nejsvětější princip parlamentarismu, který zmiňuje i Sartori, a tím je svrchovanost Parlamentu, jakožto nejvýznamnějšího původce práva. I přesto, že všechny výše zmíněné aspekty nasvědčují tomu, že Dolní komora operuje s neomezenými možnostmi, které podporují významnost její role, existuje však jednoduchý způsob, jenž může sílu postavení Sněmovny poslanců narušit.

Druhá otázka, kterou jsem si v bakalářské práci položila, se týká parlamentních voleb 2017 ve Spojeném království. Respektive, jak ovlivnily výsledky těchto voleb vyjednávací procesy vystoupení Spojeného království z Evropské unie během funkčního období Theresy Mayové. Aby bylo možné na tuto otázku odpovědět, bylo potřebné zmínit události, které těmto volbám předcházely, rovněž i události, jež nastaly ex post.

Po tom, co Theresa Mayová převzala funkci ministerského předsedy po svém předchůdci Davidu Cameronovi, disponovala legislativní většinou v Dolní komoře Parlamentu. Na samém začátku svého funkčního období oznámila, že neplánuje pořádat předčasné volby, avšak i přes tento svůj výrok svolila Theresa Mayová k pořádání předčasných voleb v domnění, že získá pro Konzervativní stranu silnější mandát. Výsledky voleb 2017 naopak připravily Konzervativní stranu o většinu v Dolní komoře, na úkor Labouristické strany, která oproti volbám 2015 posílila. Theresa Mayová byla tedy nucena sestavit menšinovou vládu za podpory severoirské Demokratické unionistické strany. Druhým faktorem, který výrazně ovlivnil charakter brexitových jednání, byl názorový střet uvnitř Konzervativní strany. Začátkem léta 2019 oznámila Theresa Mayová svou rezignaci a jejím nástupcem se stal Boris Johnson, kterému se povedlo to, oč se snažila Theresa Mayová. Boris Johnson totiž dokázal sjednotit konzervativce (skrže jeho nekompromisní chování a prosazování tvrdého Brexitu) včetně posílení mandátu Konzervativní strany na půdě Poslanecké sněmovny. Johnson, ze stejného důvodu jako jeho předchůdkyně, vyhlásil předčasné volby 2019, ve kterých získala Konzervativní strana 365 mandátů.

Mou snahou je tedy říci, že pokud by Theresa Mayová nepřistoupila k pořádání předčasných voleb, neztratila by legislativní většinu v Poslanecké sněmovně, čímž by zároveň naplnila poslání, které jí přenechal David Cameron, a tím bylo připravit Spojené království na vystoupení z Evropské unie. Od ztráty legislativní většiny se odvíjí i posílení Labouristické strany, která zaujala roli opozičního aktéra. Labour party během vyjednávání velmi aktivně uplatňovala právo navrhnout hlasování o nedůvěře vlády. Zde se rovněž nabízí, abych

dokončila svou myšlenku týkající se síly role Poslanecké sněmovny, jíž adresuji o několik odstavců výše. Podle mého názoru má i nemá Dolní komora Parlamentu silné postavení v politickém systému Spojeného království. Má je proto, poněvadž disponuje několika mechanismy, které jí svěřuje ústavní a politický systém, avšak pokud vláda disponuje legislativní většinou a zároveň, pokud v dané politické straně neprobíhají rozepře, stává se ze Sněmovny poslanců o něco méně akceschopný aktér.

Třetí otázka, kterou jsem si v bakalářské práci položila, se týká snahy odhalit, zdali měla silnější mandát Sněmovna poslanců nebo vláda Jejeho Veličenstva, během funkčního období Theresy Mayové za probíhajících jednání o vystoupení Spojeného království z Evropské unie.

Silnější roli, během funkčního období Theresy Mayové a probíhajících jednání o vystoupení Spojeného království, jednoznačně sehrála Sněmovna poslanců. Jeden z důvodů, proč tomu tak bylo, je spojen právě s výsledky voleb 2017, kdy se ústavní většina Theresy Mayové proměnila v menšinovou vládu za podpory Demokratické unionistické strany, což mě přivádí k dalšímu argumentu, který podpoří mou hypotézu. Menšinová vláda Theresy Mayové byla založena na principu *confidence and supply agreement*, kde jsou jasně stanovené podmínky, za kterých vznikne spolupráce podporující strany s tou vládní. Hlavním bodem, který prosazovala DUP, bylo, aby Brexiová dohoda neporušila ustanovení Velkopáteční dohody. Reprezentanti Demokratické unionistické strany však vnímali irskou pojistku jako symbol ohrožení vřelých vztahů mezi Severním Irskem a Irskou republikou a zároveň jako stav, který by ohrozil ekonomiku Severního Irsku. Z čehož vyplývá, že DUP během tří hlasování o Brexiové dohodě nepodpořila tento návrh ani jedním hlasem (viz příloha). Nebyla to však pouze DUP, která mařila hlasování o Brexiové dohodě. Významnou roli zastala i Skotská národní strana, jež hájila zájmy Skotů, kteří si přáli setrvání Spojeného království v Evropské unii. Existuje však mnohem fundamentálnější důvod, a tím je fakt, že poslanci Dolní komory jsou přímo voleni do své funkce, tudíž lid svěřuje

poslancům mandát k tomu, aby jejich jménem udělili vládě důvěru. Zde sehrála svou roli Labouristická strana, která opakovaně iniciovala hlasování o nedůvěře.

Na úplný závěr bych ráda sdělila, že výše uvedené brexitové otázky jsem si v práci položila, abych analyzovala složitý proces, kterým prošla britská parlamentní demokracie od referenda, až po jeho legislativní naplnění. Z výše popsaných skutečností je zřejmé, že jedna z největších demokracií prošla „zátěžovým“ testem, jehož důsledky ukáže pouze čas.

7. Seznam použité literatury a pramenů

7.1 Seznam literatury

ARONEY, N. (2017). R (Miller) v Secretary of State for Exiting the European Union: Three Competing Syllogisms. *Moder Law Review*. Vol. 80 (4), s. 726–745.

COWLEY, P. – KAVANAGH, D. (2018). *The British Gereal Election of 2017*. (Cham: Springer).

IHALAINEN, P. – MATIKAINEN, S. (2016). The British Parliament and Foreign Policy in the 20th Century: Toward Increasing Parliamentarisation? *Parliamentary History* Vol. 35 (1), s. 1–14.

JUREK, P. (2014). Politický systém Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. In: HLAVÁČEK, P – JUREK, P a kol., *Politické systémy Anglosaských zemí* (Praha: Dokořán).

KYSELA, J. (2004). *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů* (Praha: Eurolex Bohemia).

LEYLAND, P. (2016). *The Constitution of the United Kingdom* (Portland: Hart Publishing).

LIJPHART, A. (1999). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries* (New Haven: Yale University Press).

RESCHOVÁ, J. (1997). Druhé komory v evropských parlamentech. *Politologická revue* (1), s. 33.

SARTORI, G. (1994). *Comparative Constitucional Engineering: An Inquiry into Structures, Incentives and Outcomes* (New Yourk University press).

7.2 Seznam pramenů

BBC (2013). David Cameron promises in/out referendum on EU. *BBC*. 23.1. 2013 (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-21148282>, 13. 3. 2020).

BBC (2016a). The people hoping to persuade UK to vote to stay in the EU. *BBC*. 13. 6. 2016. (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-34505076>, 5. 3. 2020).

BBC (2016b). The battle to bet he official EU referendum Leave Campaign. *BBC*. 14. 3. 2016. (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-34484687>, 5. 3. 2020).

BBC (2017). Article 50: UK set to formally trigger Brexit process. *BBC*. 29. 3. 2017 (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-39422353>, 20. 3. 2020).

BBC (2019). What is ‘no deal Brexit’? *BBC*. 19. 10. 2019 (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-48511379>, 15. 3. 2020).

BBC (nedatováno a). Election 2017 results. *BBC*. nedatováno (<https://www.bbc.com/news/election/2017/results>, 17. 3. 2020).

BBC (nedatováno b). EU Referendum results. *BBC*. nedatováno (https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results, 14. 3. 2020).

BBC (nedatováno c). Election 2015 results. *BBC*. nedatováno (<https://www.bbc.com/news/election/2015/results>, 13. 3. 2020).

COLOMBEAU, J (2017). The 2017 General Election – the numbers behind the result. *London Data Store*. 29. 6. 2017 (<https://data.london.gov.uk/blog/the-2017-general-election-the-numbers-behind-the-result/>, 20. 3. 2020).

Democratic Unionist Party (2017). Standing Strong for Northern Ireland. *Democratic Unionist Party*. 9. 6. 2020 (<https://www.stratagem-ni.com/media/1203/dup-westminster-manifesto-2017.pdf>, 14. 3. 2020).

EUROPEAN COUNCIL (2019a). European Council (Art. 50) conclusions, 21, March 2019. *European Council*. 21. 3. 2019 (<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/03/21/european-council-art-50-conclusions-21-march-2019/>, 29. 3. 2020).

EUROPEAN COUNCIL (2019b). Special meeting of the European Council (Art. 50) (10 April 2019) – Conclusion. *European Council*. 10. 4. 2020

(<https://www.consilium.europa.eu/media/39042/10-euco-art50-conclusions-en.pdf>, 29. 3. 2020).

EUROPEAN COUNCIL (2019c). European Council Decision taken in agreement with the United Kingdom extending the period under Article 50(3)TEU. *European Council*. 28. 10. 2019 (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/XT-20024-2019-REV-2/en/pdf>, 30. 3. 2020).

EVANS, E (2019). Johnson's and May's Brexits: The Key Differences. *Bloomberg*. 17. 10. 2019 (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-10-17/the-differences-in-boris-johnson-s-and-theresa-may-s-brexit-deals>, 16. 4. 2020).

EVROPSKÝ PARLAMENT (2019). Výsledky evropských voleb 2019. *Evropský parlament*. 22. 10. 2019 (<https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/cs/vnitrostatni-vysledky/spojene-kralovstvi/2019-2024/>, 30. 3. 2020).

FINANCIAL TIMES (2019). EU rejects Johnson's call to renegotiate terms of Brexit *Financial Times*. 20. 8. 2019 (<https://www.ft.com/content/d8cf9e72-c338-11e9-a8e9-296ca66511c9>, 15. 4. 2020).

GOV. UK (2017). Agreement between the Conservative and Unionist Party and the Democratic Unionist Party on support for the Government in Parliament. *UK Government*. 26. 6. 2017 (https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/621794/Confidence_and_Supply_Agreement_between_the_Conservative_Party_and_the_DUP.pdf, 15. 3. 2020).

HM GOVERNMENT (2018). Explainer for the agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union. *Her Majesty's Government*. 14. 3. 2018. (https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/759020/14_November_Explainer_for_the_agreement_on_the_withdrawal_of_the_United_Kingdom_of_Great_Britain_and_Northern_Ireland_from_the_European_Union.pdf, 24. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019a). European Union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 9. 1. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-09/debates/BD4FDA5D-2936-4732-918C-5275D575722A/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-09/debates/BD4FDA5D-2936-4732-918C-5275D575722A/EuropeanUnion(Withdrawal)Act), 24. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019b). European Union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 15. 1. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-15/division/B975E889-89F5-42D3-9C18-7562AFD1977C/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?outputType=Party](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-15/division/B975E889-89F5-42D3-9C18-7562AFD1977C/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?outputType=Party), 30. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019c). European Union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 12. 3. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/division/4F5EA64F-7278-4AA4-BB58-E7FE3B3EF1A3/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?outputType=Chart](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/division/4F5EA64F-7278-4AA4-BB58-E7FE3B3EF1A3/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?outputType=Chart), 30. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019d). United Kingdom's Withdrawal from European Union. *UK Parliament*. 29. 3. 2019 (<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-29/division/B6052BBD-43BE-4A30-8365-E3A8B108009E/UnitedKingdom'SWithdrawalFromTheEuropeanUnion?outputType=Chart>, 30. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019e). European union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 15. 1. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/commons/2019-01-15/debates/2504FA7B-45BE-423D-8971-E451EF0594A9/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act](https://hansard.parliament.uk/commons/2019-01-15/debates/2504FA7B-45BE-423D-8971-E451EF0594A9/EuropeanUnion(Withdrawal)Act), 24. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019f). European Union (Withdrawal) Act *UK Parliament*. 12. 3. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/debates/5F35A04D-1C6E-4D7D-87B6-C06EE8AEE3F5/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/debates/5F35A04D-1C6E-4D7D-87B6-C06EE8AEE3F5/EuropeanUnion(Withdrawal)Act), 23. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019g). United Kingdom's Withdrawal from the European Union *UK Parliament*. 29. 3. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/commons/2019-03-29/debates/1EB3876B-BE27-4EBB-9FB5-](https://hansard.parliament.uk/commons/2019-03-29/debates/1EB3876B-BE27-4EBB-9FB5-EEAC71BA8BCE/UnitedKingdom%E2%80%99SWithdrawalFromTheEuropeanUnion)

[EEAC71BA8BCE/UnitedKingdom%E2%80%99SWithdrawalFromTheEuropeanUnion](https://hansard.parliament.uk/commons/2019-03-29/debates/1EB3876B-BE27-4EBB-9FB5-EEAC71BA8BCE/UnitedKingdom%E2%80%99SWithdrawalFromTheEuropeanUnion), 23. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS HANSARD (2019h). European Union (Withdrawal Agreement) Bill. *UK Parliament*. 20. 12. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-12-20/division/0AAC8F45-3878-40EC-98F6-](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-12-20/division/0AAC8F45-3878-40EC-98F6-8663D4666BBF/EuropeanUnion(WithdrawalAgreement)Bill?outputType=Party)

[8663D4666BBF/EuropeanUnion\(WithdrawalAgreement\)Bill?outputType=Party](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-12-20/division/0AAC8F45-3878-40EC-98F6-8663D4666BBF/EuropeanUnion(WithdrawalAgreement)Bill?outputType=Party), 23. 3. 2020)

HOUSE OF COMMONS LIBRARY (2019a). The UK's EU Withdrawal Agreement. *House of Commons Library*. 8. 7. 2019 (<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8453/>, 20. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS LIBRARY (2019b). Extending Article 50: could Brexit be delayed? *House of Commons Library*. 21. 3. 2019 (<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8496/>, 20. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS LIBRARY (2019c). Brexit delayed again: until 31 October 2019? *House of Commons Library*. 17. 4. 2019 (<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8549/>, 20. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS LIBRARY (2019d). The Cooper Act and Article 50 – a new role of Parliament? *House of Commons Library*. 9. 4. 2019 (<https://commonslibrary.parliament.uk/brexit/legislation/the-cooper-act-and-article-50-a-new-role-for-parliament/>, 28. 3. 2020).

HOUSE OF COMMONS LIBRARY (2019e). General Election 2019: full results and analysis. *House of Commons Library*. 28. 1. 2020 (<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8749/>, 30. 3. 2020).

HUNT, A. (2017). Theresa May and the DUP deal: What you need to know. *BBC*. 26. 6. 2017 (<https://www.bbc.com/news/election-2017-40245514>, 15. 3. 2020).

INSTITUTE FOR GOVERNMENT (2019a). Confidence motios and Parliament. *Institute for Government*. 13. 9. 2019 (<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/confidence-motions-parliament>, 17. 3. 2020).

INSTITUTE FOR GOVERNMENT (2019b). Conservative Party leadership contest – how do they work? *Institute for Government*. 24. 5. 2019 (<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/conservative-party-leadership-contests>, 12. 3. 2020).

KELLY, R. (2017). Fixed-term Parliaments Act 2011. *House of Commons Library*. 27. 4. 2017 (<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn06111/>, 17. 3. 2020).

KELLY, R. (2019). Confidence Motion. *House of Commons Library*. 14. 9. 2019 (file:///C:/Users/Nikol%20Gorgolov%C3%A1/Downloads/SN02873.pdf, 17. 3. 2020).

LABOU PARTY (2017). For Many Not the Few. *Labour Party*. 12. 5. 2019 (<https://labour.org.uk/wp-content/uploads/2017/10/labour-manifesto-2017.pdf>, 3. 3. 2020).

LEGISLATION.GOV.UK (nedatováno). European Union (Withdrawal) Act *Legislation. Gov. UK. nedatováno* (<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/16/contents>, 12. 3. 2020).

LIBERAL DEMOCRAT (2017). Change Britain's Future. *Liberal Democrat*. 17. 5. 2017 (<https://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/themes/5909d4366ad575794c000000/attachments/original/1495020157/Manifesto-Final.pdf?1495020157>, 3. 3. 2020).

PARLIAMENT. UK (1911). Act of Parliament 1911. *UK Parliament*. (<https://www.parliament.uk/about/living->

heritage/evolutionofparliament/houseoflords/house-of-lords-reform/from-the-collections/from-the-parliamentary-collections-the-parliament-act/parliament-act-1911/, 20. 2. 2020).

PARLIAMENT. UK (1972). European Communities Act 1972. *UK Parliament*. 17. 10. 1972 (<https://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/legislativescrutiny/parliament-and-europe/collections/parliament-and-europe/european-act-1972/>, 16. 2. 2020).

PARLIAMENT. UK (nedatováno a). The Parliament Acts. *UK Parliament*. <https://www.parliament.uk/about/how/laws/parliamentacts/>, 20. 2. 2020).

PARLIAMENT. UK (nedatováno b). Salisbury Doctrine *UK Parliament*. (<https://www.parliament.uk/site-information/glossary/salisbury-doctrine/>, 20. 2. 2020).

PARLIAMENT. UK (nedatováno c). Checking the Work of Government. *UK Parliament*. (<https://www.parliament.uk/about/how/role/scrutiny/>, 3. 3. 2020).

PARLIAMENT. UK (nedatováno d). Opposition Days. *UK Parliament*. (<https://www.parliament.uk/site-information/glossary/opposition-days/>, 3. 3. 2020).

PARLIAMENT. UK (nedatováno e). Select Committees. *UK Parliament*. nedatováno (<https://www.parliament.uk/about/how/committees/select/#jump-link-1>, 17. 3. 2020).

PARLIAMENT.UK (2019a). Government loses ‘meaningful vote’ in the Commons. *UK Parliament*. 16. 1. 2019 (<https://www.parliament.uk/business/news/2019/parliamentary-news-2019/meaningful-vote-on-brexite-resumes-in-the-commons/>, 14. 3. 2020).

PARLIAMENT.UK (2019b). European union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 15. 1. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/commons/2019-01-15/debates/2504FA7B-45BE-423D-8971-E451EF0594A9/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act](https://hansard.parliament.uk/commons/2019-01-15/debates/2504FA7B-45BE-423D-8971-E451EF0594A9/EuropeanUnion(Withdrawal)Act), 28. 3. 2020).

PARLIAMENT.UK (2019c). European Union (Withdrawal) Act. *UK Parliament*. 12. 3. 2019 ([https://hansard.parliament.uk/commons/2019-03-12/debates/5F35A04D-1C6E-4D7D-87B6-C06EE8AEE3F5/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act](https://hansard.parliament.uk/commons/2019-03-12/debates/5F35A04D-1C6E-4D7D-87B6-C06EE8AEE3F5/EuropeanUnion(Withdrawal)Act), 8. 4. 2020).

PARLIAMENT.UK (2019d). House of Commons votes to seek Article 50 extension. *UK Parliament*. 14. 3. 2019 (<https://www.parliament.uk/business/news/2019/march/house-of-commons-to-vote-on-article-50-extension/>, 14. 4. 2020).

PARLIAMENT.UK (2019e). European union (Withdrawal) (No.2) Bill. *UK Parliament*. 15. 1. 2019 (<https://publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2017-2019/0314/18314.pdf>, 16. 4. 2020).

SCOTTISH NATIONAL PARTY (2017). Stronger for Scotland. *Scottish National Party*. 30. 5. 2017 (https://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/thesnp/pages/9544/attachments/original/1496320559/Manifesto_06_01_17.pdf?1496320559, 4. 3. 2020).

SPARROW, A. –RAWLINSON, K. Juncker: There will be no third chance to pass Brexit deal – as it happend. *The Guardian* 12. 3. 2019 (<https://www.theguardian.com/politics/live/2019/mar/11/brexit-latest-news-vote-tuesday-tories-suspect-may-could-pull-tuesdays-key-vote-after-talks-fail-to-deliver-progress-politics-live>, 29. 3. 2020).

THE CONSERVATIVE AND UNIONIST PARTY (2017). Forward Together: Our Plan for a Stronger Britain and a Prosperous Future. *The Conservative and Unionist Party*. 18. 5. 2017 (<https://s3.eu-west-2.amazonaws.com/conservative-party-manifestos/Forward+Together+-+Our+Plan+for+a+Stronger+Britain+and+a+More+Prosperous....pdf>, 4. 3. 2020).

THE GUARDIAN (nedatováno). UK 2015 general election results in full. *The Guardian*. nedatováno (<https://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2015/may/07/live-uk-election-results-in-full>, 3. 3. 2020).

THE SUPREME COURT (2017). Judgement: R (on the application of Miller and another) v Secretary of State for Exiting the European Union (Appellant) REFERENCE by the Attorney General for Northern Ireland – In the matter of an application by Agnew and others for Judicial Review REFERENCE by the Court of Appeal (North Ireland) – In matter of an application by Raymond McCord for Judicial Review. *The Supreme Court*. 24. 1. 2017 (<https://www.supremecourt.uk/cases/docs/uksc-2016-0196-judgment.pdf>, 20. 3. 2020).

THE SUPREME COURT (2019). R (on the application of Miller) (Appellant) v The Prime Minister (Respondent) Cherry and others (Respondents) v Advocate General for Scotland (Appellant) (Scotland). *The Supreme Court*. 24. 9. 2019 (<https://www.supremecourt.uk/cases/docs/uksc-2019-0192-judgment.pdf>, 15. 4. 2020).

8. Resumé

United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland is without a doubt one of the greatest and long existing democracies. Although, the recent events such as Brexit has shaken with the United Kingdom's constitution and with political background. This bachelors thesis focuses on the further events after the referendum in 2016 on United Kingdom's withdrawal from the European Union. However, the main focus lays within the role and capability of House of Commons during the Brexit negotiations while Theresa May was a prime minister.

The first part of my bachelors thesis is dedicated to the United Kingdom's constitution and to the basic attributes of it's political system. Certain part is also dedicated to the relationship between Her Majesty's Government and House of Commons. The second part of my bachelors thesis focuses on analysis of the political parties manifestos, which were published in 2017 after Theresa May called for an early general election. In this part I also mention results of these general election.

Third part of my bachelors thesis focuses on negotiations in the lower chamber of the United Kingdom's Parliament. In this part I mention the previous event of activating Article 50 of the Treaty on European Union, which led to judicial inquiry and an official start of Brexit negotiations. But the main focus is paid to negotiations in the House of Commons, during the evaluation of the proposed Brexit deal by Theresa May and her cabinet, which was three times refused by the MPs of House of Commons.

I seek to find an answer to my general questions of my bachelors thesis: How significant is the role of House of Commons in the United Kingdom's political system? How did the results of 2017 general election influence the Brexit negotiations? Which political institution had stronger mandate to deliver Brexit till the end, was it House of Commons or Theresa May's Government?